

Handelingen

16-17-18
19-20-21-22

VLAAMSE RAAD

ZITTING
1982-1983

Vergaderingen van april 1983

UITGAVENBEGROTING 1983

BESPARINGEN REVALIDATIECENTRA

GEDWONGEN RUILVERKAVELING SINT-GILLIS-WAAS

RUIMING ONBEVAARBARE WATERLOPEN

Inhoud

Nr. 16 **18 april 1983**

Berichten van verhindering, blz. 576

Voorstellen van decreet
Indiening en verwijzing, blz. 576

Verslag
Indiening, blz. 576

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
- 8 (1982-1983)-Nrs. 1 (+Bijlagen I tot VII) tot 5
- 7 (1982-1983)-Nr. 1 (Algemene toelichting)

Interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Interpellatie van de heer W. Peeters tot mevrouw R. Steyaert, Gemeenschapsminister van gezin en welzijnszorg, over de gevolgen van de voorgenomen besparingen voor revalidatiecentra

Interpellatie van de heer W. Peeters tot de heer P. Akkermans, Gemeenschapsminister van ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, over de gedwongen ruilverkaveling te Sint-Gillis-Waas

Algemene bespreking (Voortzetting)
Binnenlandse aangelegenheden, blz. 576
Sprekers : de heren P. Tant, verslaggever, E. Vankeirsbilck, M. Bourry, E. Desutter, J. Desseyn, M. Galle, Gemeenschapsminister van binnenlandse aangelegenheden, L. Dhoore, H. de Bruyne, L. De Grève

Regeling van de werkzaamheden, blz. 593

Nr. 17 **Dinsdag 19 april 1983**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 595

Ingekomen stukken, blz. 595

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
- 8 (1982-1983)-Nrs. 1 (+Bijlagen I tot VII) tot 5
- 7 (1982-1983)-Nr. 1 (Algemene toelichting)

Interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Interpellatie van de heer W. Peeters tot mevrouw R. Steyaert, Gemeenschapsminister van gezin en welzijnszorg, over de gevolgen van de voorgenomen besparingen voor de revalidatiecentra

Interpellatie van de heer W. Peeters tot de

heer P. Akkermans, Gemeenschapsminister van ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, over de gedwongen ruilverkaveling te Sint-Gillis-Waas

Algemene bespreking (Voortzetting)
Buitenlands beleid, blz. 595
Sprekers : de heren P. Van Grembergen, verslaggever, H. Suykerbuyk, H. de Bruyne, A. Steverlynck, A. De Beul, K. Poma, Vice-Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van cultuur

Regeling van de werkzaamheden, blz. 610

Nr. 18 **Dinsdag 19 april 1983**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 611

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
- 8 (1982-1983)-Nrs. 1 (+Bijlagen I tot VII) tot 5
- 7 (1982-1983)-Nr. 1 (Algemene toelichting)

Interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Interpellatie van de heer W. Peeters tot mevrouw R. Steyaert, Gemeenschapsminister van gezin en welzijnszorg, over de gevolgen van de voorgenomen besparingen voor de revalidatiecentra

Interpellatie van de heer W. Peeters tot de heer P. Akkermans, Gemeenschapsminister van ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, over de gedwongen ruilverkaveling te Sint-Gillis-Waas

Algemene bespreking (Voortzetting)
Onderwijs, blz. 611
Sprekers : de heren F. Piot, verslaggever, P. Breyne, M. Heughebaert, A. Laridon, mevrouw W. Demeester-De Meyer, de heren E. Desutter, L. Van den Brande, J. Lenssens, Gemeenschapsminister van leefmilieu, waterbeleid en onderwijs

Regeling van de werkzaamheden, blz. 632

Nr. 19 **Woensdag 20 april 1983**
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 633

Mededeling van de Voorzitter
Motie Conseil de la Communauté française,

blz. 633

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
- 8 (1982-1983)-Nrs. 1 (+Bijlagen I tot VII) tot 5
- 7 (1982-1983)-Nr. 1 (Algemene toelichting)

Interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Interpellatie van de heer W. Peeters tot mevrouw R. Steyaert, Gemeenschapsminister van gezin en welzijnszorg, over de gevolgen van de voorgenomen besparingen voor de revalidatiecentra

Interpellatie van de heer W. Peeters tot de heer P. Akkermans, Gemeenschapsminister van ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, over de gedwongen ruilverkaveling te Sint-Gillis-Waas

Algemene bespreking (Voortzetting),
Bijstand aan personen, blz. 633

Sprekers: mevrouw C. Smitt, verslaggever, de heren W. Peeters, C. De Clercq, G. Anthuenis, M. Vandenhove, mevrouw W. Demeester-De Meyer, de heren P. Tant, L. Hancké, mevrouw R. Steyaert, Gemeenschapsminister van gezin en welzijnszorg

Regeling van de werkzaamheden, blz. 654

Nr. 20 **Woensdag 20 april 1983**
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 655

Ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983
- 8 (1982-1983)-Nrs. 1 (+Bijlagen I tot VII) tot 5
- 7 (1982-1983)-Nr. 1 (Algemene toelichting)

Interpellaties (R.v.O. art. 67, 9)

Interpellatie van de heer W. Peeters tot mevrouw R. Steyaert, Gemeenschapsminister van gezin en welzijnszorg, over de gevolgen van de voorgenomen besparingen voor de revalidatiecentra

Interpellatie van de heer W. Peeters tot de heer P. Akkermans, Gemeenschapsminister van ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, over de gedwongen ruilverkaveling te Sint-Gillis-Waas

Algemene bespreking (Voortzetting)
Bijstand aan personen (Voortzetting), blz. 655

Spreker : mevrouw R. Steyaert, Gemeenschapsminister van gezin en wel-

18e vergadering

Dinsdag 19 april 1983
Middagvergadering

VOORZITTER : de heer J. Pedé

—*De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

—*De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

A. Coppieters, G. Devos, G. Marmenout, W. Van Renterghem ; gezondheidsredenen.

J. Chabert, E. De Groot, F. Swaelen, H. Van Wambeke ; buitenslands.

C. Boeraeve-Derycke, A. Denier, J. Desseyn, J. Gabriels, J. Nutkewitz, G. Temmerman ; ambtsverplichtingen.

ONTWERP VAN DECREET houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983

- 8 (1982-1983)-Nrs. 1 (Bijlagen I tot VII) tot 5

- 7 (1982-1983)-Nr. 1 (Algemene toelichting)

INTERPELLATIES (R.v.O. art. 67,9)

Interpellatie van de heer W. Peeters tot mevrouw R. Steyaert, Gemeenschaps-

minister van gezin en welzijnszorg, over de gevolgen van de voorgenomen besparingen voor de revalidatiecentra

Interpellatie van de heer W. Peeters tot de heer P. Akkermans, Gemeenschapsminister van ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, over de gedwongen ruilverkaveling te Sint-Gillis-Waas

Algemene bespreking (Voortzetting)

De Voorzitter: Aan de orde is de voortzetting van de algemene bespreking over het ontwerp van decreet houdende de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1983 met de daaraan toegevoegde interpellaties van de heer Walter Peeters tot mevrouw Steyaert, Gemeenschapsminister van gezin en welzijnszorg, over de gevolgen van de voorgenomen besparingen voor de revalidatiecentra en tot de heer Akkermans, Gemeenschapsminister van ruimtelijke ordening, landinrichting en natuurbehoud, over de gedwongen ruilverkaveling te Sint-Gillis-Waas.

ONDERWIJS

De Voorzitter : Wij behandelen nu de tweede materie waarvoor Minister Lenssens bevoegd is, met name onderwijs.

De heer Piot, verslaggever, heeft het woord.

De heer F. Piot, verslaggever, (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, dames en heren, de Commissie voor onderwijs van de Vlaamse Raad heeft twee zittingen gewijd aan de bespreking van de Sec-

ties 30 tot 34 uit het ontwerp-begrotingsdecreet.

Twee opmerkingen vooraf. Ten eerste, bedoelde bespreking heeft plaatsgevonden op 22 februari en 8 maart, haast twee maand geleden, wat verklaart dat een aantal mededelingen en opmerkingen gemaakt in de Commissie enigszins voorbijgestreefd zijn. Ten tweede, het debat heeft zich haast nooit gecentreerd op de cijfergegevens, maar veeleer op het beleid van de Executieve in die materies die in de sector onderwijs onder de bevoegdheid van de Gemeenschap ressorteren. Ik hoef niet te preciseren dat het hier een zeer beperkt domein betreft.

Over de principiële vraag of door een verdere communautisering van het onderwijs, deze bevoegdheden een al dan niet substantiële of consequente uitbreiding zouden kennen, werd wel even van gedachten gewisseld, of werden beter gezegd, bepaalde wensen in min of meer vage termen geuit. Een grondig gesprek hierover in de Commissie werd echter naar een latere datum verschoven.

Er werd namelijk eind februari, enigszins gehoopt op een verduidelijking van deze problematiek, minstens door een standpuntenbepaling in de schoot van de Executieve. Wellicht is het aangewezen niet verder over deze aangelegenheid uit te weiden, hic et nunc.

Concreet heeft het debat in de Commissie Onderwijs zich dan ontsponnen hoofdzakelijk rond drie thema's : ten eerste de in sociaal opzicht delicate problematiek van de studietoela-

Piot

gen voor het hoger en het secundair onderwijs, de ontwikkelingen in de sector van het kunstonderwijs en de in uitzicht gestelde herstructurering van het zeevisserijonderwijs. Ingevolge een mededeling van de heer Lenssens, Gemeenschapsminister, werd ook aandacht besteed aan initiatieven inzake bijscholingsprojecten voor de spitstechnologieën en inzake vorming voor laaggeschoolde jongeren.

De huidige regeling voor de studietoelagen geeft weleens aanleiding tot betwisting en alleszins tot bezorgdheid, zowel wat de vaststelling als de uitbetaling ervan betreft. Deze materie wordt beheerst door de nationale wetgeving, met name de wet van 19 juli 1971. Verbetering en aanpassing wordt sinds geruime tijd gewenst en nagestreefd. Zulks blijkt in zekere mate mogelijk te zijn, op het vlak van de Gemeenschap, binnen het bestaande wettelijk systeem.

De Hoge Raad voor Studietoelagen bijvert zich in die zin en in de Commissie werd hem voor zijn werk hulde gebracht ; begin maart 1983 konden we noteren dat op dat stuk reeds nuttig werk werd verricht en we menen te weten dat de inspanningen intussen in dezelfde zin worden voortgezet.

In de Commissie voor Onderwijs heeft de Gemeenschapsminister in grote lijnen zijn intenties ter zake meegedeeld : een verder doorgedreven proportionaliteit zal tot meer billijkheid leiden ten aanzien van het actuele stelsel waarin soms geringe inkomensverschillen oorzaak kunnen zijn van zeer uiteenlopende resultaten wat het bedrag van de studietoelagen betreft en dit omwille van strict vastgestelde drempels.

Recent onderzoekswerk zou het ook, naar de opvatting van de Minister, mogelijk moeten maken dat meer rekening kan gehouden worden met de omvang van het gezin en met het reële kostenniveau.

Overigens blijven, in de optiek van de Minister, volgende beginselen gelden.

1. Het recht op een studietoelage is

verbonden aan het gezinsinkomen en niet aan het individueel inkomen van de student (tenzij in uitzonderlijke gevallen).

2. Er wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen het universitair onderwijs en het hoger onderwijs buiten de universiteit. Voortaan zal ook geen onderscheid meer gemaakt worden tussen de eerstejaarsstudenten en de studenten uit de hogere jaren.

Wat de uitbetaling betreft, moge aangestipt worden dat voor het hoger onderwijs, eind 1982, ongeveer 1.300 miljoen frank werd uitgekeerd en voor het secundair onderwijs om en bij de 550 miljoen frank. Voor het jaar 1983 is een bedrag beschikbaar van ongeveer 2 miljard 500 miljoen frank, wat normalerwijze moet toelaten vóór 31 december 1983 effectief uit te betalen al de studietoelagen voor de sector Hoger Onderwijs, die op dat ogenblik zullen toegekend zijn. De op dat ogenblik niet-afgehandelde dossiers Hoger Onderwijs en deze van het Secundair Onderwijs zullen dan begin 1984 geregeld worden. Intussen zal, naar de vooruitzichten van het Kabinet, het gewijzigde stelsel in voege getreden zijn. De Minister is ervan overtuigd dat dit in genedele een vertraging in de afhandeling van de bundels zal veroorzaken. Alleszins heeft hij er zich voor de Commissie formeel toe verbonden erover te waken dat voor de gezinnen waarvan het inkomen zou aangetast worden ingevolge de economische crisis, bijvoorbeeld door plotse werkloosheid, geen vertraging zou intreden in de afhandeling van de bundels noch in de uitkering van de toelagen voor hun studerende kinderen.

Inzake kunstonderwijs wordt het beleid geconfronteerd met de uitdaging om, met beperkte middelen, de kwaliteit van het onderwijs op te voeren, met structuren die aanpassing en rationalisatie vergen, vooral wat het Hoger Kunstonderwijs en het Secundair Kunstonderwijs met volledig leerplan betreft. Anderzijds worden in het Secundair Kunstonderwijs met beperkt leerplan specifieke problemen gesteld, die het is wellicht merkwaardig een grondig verschil vertonen ten opzichte van het gewoon onderwijs. In

het kunstonderwijs wordt met name een bestendige stijging van de schoolbevolking waargenomen : zowel jonge als minder-jonge leerlingen melden zich in groten getale aan, onder meer ingevolge de toegenomen werkloosheid en de groeiende belangstelling voor culturele activiteiten. Er wordt gewag gemaakt van soms lange wachtlijsten van kandidaat-leerlingen die voorlopig niet in de bestaande instellingen kunnen opgenomen worden.

Teneinde excessieve uitgaven af te remmen werd in deze sector het principe van de globalisatie opgelegd: onverminderd de toepassing van de remwet, zal in een bepaalde instelling geen afdeling, richting of vak meer kunnen worden ingericht dan na compensatie binnen dezelfde instelling. Dit wil zeggen dat het globale pakket aan betaalde of gesubsidieerde prestaties in genedele de omvang mag overschrijden, die bereikt werd tijdens het schooljaar 1981-1982. In deze optiek hebben leden van de Commissie voor Onderwijs de vraag opgeworpen of de kosteloosheid van dit onderwijs verder als verantwoord kan worden beschouwd.

De vraag kan alleszins worden gesteld in welke mate dit onderwijs een pre-professionele opleiding verstrekt, dan wel andere opdrachten vervult, bijvoorbeeld een soort permanente vorming op artistiek vlak of het verstrekken van een elementaire muzische en plastische vorming, die wellicht eerder in het gewoon (lager en secundair) onderwijs zou moeten gerealiseerd worden.

In de Commissie heeft de Minister een aantal mogelijke formules vooropgesteld, die eerlang met de verantwoordelijke instanties uit de betrokken kringen zullen worden onderzocht, ten einde de uitgaven te beheersen. Ik moge hiervoor verwijzen naar het geschreven verslag dat ik de eer had ten behoeve van de Raad op te stellen. Volledigheidshalve wens ik hieraan toe te voegen dat in de schoot van de Commissie stemmen zijn opgegaan om een strikter en regelmatigere toezicht op de instellingen te organiseren.

Het derde thema van de gedachten-

Piot

wisseling in de Commissie omvat het zeevisserij onderwijs.

Al de betrokken milieu's zijn sinds jaren bezorgd om een algemeen als noodzakelijk beschouwde revalorisatie van het zeevisserijonderwijs, waarvan vooropgesteld wordt dat het een volwaardige secundaire onderwijsvorm moet worden.

Vorig jaar reeds, naar aanleiding van de bespreking van de begroting 1982, werd met genoegen in de Commissie voor Onderwijs akte genomen van gunstige aanwijzingen. Ik had de eer ook vorig jaar hierover voor deze Raad verslag uit te brengen.

Ditmaal blijkt de gewenste herstructurering in een beslissende fase te zijn getreden. De Gemeenschapsminister heeft aan de Commissie kunnen mededelen dat een akkoord werd bereikt met de directies van de vijf betrokken onderwijsinstellingen, die overigens behoren tot de drie onderwijsnetten, met name de vrije onderwijsnetten en deze van het Rijk en van de gemeenten.

Bedoeld akkoord heeft betrekking op het algemeen studieprogramma dat de leerlingen tegelijkertijd een specifieke vorming aanbrengt, afgestemd op de zeevisserij, en een brede algemene vorming, zodat zij bij het beëindigen van de studies over ruimere mogelijkheden zullen beschikken op het professionele vlak: degenen die zulks wensen kunnen het vissersberoep aan, degenen die intussen een andere belangstelling in zich hebben voelen groeien, beschikken over bepaalde mogelijkheden voor overgang naar andere opleidingen of activiteiten.

De Gemeenschapsminister bevestigde dat de definitieve vastlegging van dit programma tijdig zal geschieden met het oog op het komende schooljaar. Overleg wordt gepleegd met het Ministerie van Nationale Opvoeding voor de erkenning van de studies en de homologatie van het diploma; hetzelfde kan gezegd worden in verband met de contacten met het Ministerie van verkeerswezen, dat de voorwaarden bepaalt voor de uitoefening van het vissersberoep op zee.

In de Commissie is een stem opgegaan om te betreuren dat het thans voorgelegde studieprogramma, waarop de visserij scholen hun instemming hebben betuigd, niet in het VSO kader, zoals op zeker ogenblik in uitzicht gesteld werd.

Van regeringswege werd hierbij aangestipt dat, wegens het beperkt aantal instellingen én het beperkt aantal leerlingen die bij dit onderwijs betrokken zijn, natuurlijk geen volledige waaier van mogelijkheden kan opengetrokken worden.

Een specifieke vorming werd nagestreefd, die de professionele voorbereiding waarborgt en tevens voldoende andere uitwegen biedt, zodat de leerlingen gewapend zijn voor het leven. Dit is dan toch essentieel.

Tenslotte werden in de Commissie na het behandelen van deze drie thema's door de Gemeenschapsminister een aantal details verstrekt over het bijscholingsproject Invomec dat eind 1982, binnen het actieplan Microelectronica van de Vlaamse Executieve, van start gegaan is.

Met dit project wordt een versnelde bijscholing beoogd van docenten en assistenten die dan op hun beurt in een verdere fase de opgedane kennis kunnen doorgeven in de universiteiten en industriële hogescholen. Ook wordt ernaar gestreefd informatie in verband met deze materie ter beschikking te stellen van het secundair onderwijs en van het hoger onderwijs van het korte type, dank zij audio-visuele montages.

Zowel uit de uiteenzetting van de Minister als uit de bespreking die aansloot, is de bezorgdheid gebleken om met deze een optimaal resultaat te bereiken, dit wil zeggen ze af te stemmen op dat segment dat wellicht nog voor ons land mogelijkheden insluit op de internationale markt.

Anderzijds werd - dit is een laatste punt - door de Gemeenschapsminister voor Onderwijs een experiment voorbereid ten behoeve van laaggeschoolde jongeren van 16 tot 20 jaar. Door een reeks projecten die nauw aansluiten bij hun belangstellings sfeer zou hun een niet-direct-arbeids-

marktgerichte opleiding verstrekt worden, die hun een groter zelfvertrouwen en een grotere zelfredzaamheid zou bijbrengen. Uit een gunstiger situatie vertrekkend, zouden zij aldus, zo wordt gehoopt, beter aansluiting kunnen krijgen met een arbeidsplaats, een beroepsopleiding van de RVA of een vorming in het Onderwijs voor sociale promotie.

Bij de aansluiting van deze bespreking is de Commissie overgegaan tot een indicatieve stemming, die een positief resultaat gaf, weliswaar met twee onthoudingen.

Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ik meen aldus op relatief beknopte wijze een getrouw verslag over de werkzaamheden van de Commissie te hebben uitgebracht en ik moge er u toe uitnodigen haar positieve uitspraken over de betrokken begrotingsposten bij te treden. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Breyne heeft het woord.

De heer P. Breyne (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, dames en heren, mijn betoog beperkt zich tot de problematiek van het kunstonderwijs.

Wanneer men een uiteenzetting wenst te houden over het kunstonderwijs stoot men fataal eerst op de bevoegdheidsvraag.

Ik wil de hele problematiek van de bevoegdheid niet hernemen, maar alleen enkele specifieke uitzichten voor kunstonderwijs belichten. De jure heeft de Vlaamse Executieve de bevoegdheid over het feitelijk beheer van het kunstonderwijs, maar de facto is deze bevoegdheid erg gereduceerd. Een deel van de instellingen wordt nog gefinancierd door de nationale begroting, de normen worden nationaal vastgesteld, de ambtenaren zijn vooralsnog niet overgeheveld, enzovoort.

Het kan moeilijk betwist worden dat het kunstonderwijs valt onder de algemene term „onderwijs” waarvan sprake in artikel 59 bis, § 2, 2° van de Grondwet. Maar dit houdt, volgens een advies van de Raad van State dd. 9 juni 1982 ook in dat de in dit artikel

Breyne

vervatte beperkingen, met name de uitsluiting van al wat betrekking heeft op de schoolvrede, de structuren, de diploma's, de subsidies, de schoolbevolkingsnormen, de wedden, enzovoort tot de nationale bevoegdheid zijn blijven behoren.

Volgens ditzelfde advies van de Raad van State zouden daarenboven - maar dit is nog meer betwistbaar - de zogenaamde muziekscholen van tweede categorie geen onderwijs zijn, maar wel vallen onder de term "artistieke vorming, waarvan sprake in artikel 59 bis § 2,1° van de Grondwet, omdat ze uitgesloten werden van de toepassing van de schoolpaktwet van 29 mei 1959.

Uit de concrete uitbouw van de wetgeving en de administratieve praktijk sedert 1959 kan echter allesbehalve afgeleid worden dat de muziekscholen niet tot de globale structuur van het muziekonderwijs en het kunstonderwijs zouden behoren.

Wat er ook van zij, deze op minst hybride toestand, en ook de opeenvolgende feitelijke regelingen tussen de verschillende concurrerende beleidsverantwoordelijkheden, hebben een rem gezet op een harmonisch en evenwichtig beleid inzake het kunstonderwijs.

Daarbij komt dat, hoewel de normen de jure nationaal bleven, er in de twee taalgemeenschappen stilaan van elkaar afwijkende normeringen tot stand zijn gekomen. De franstalige Gemeenschap heeft zich zowel op het hoger als op het secundair niveau van het kunstonderwijs een eigen eenzijdige reglementering geschapen, die voor de sector beduidend gunstiger uitvalt dan in Vlaanderen, bijvoorbeeld inzake de duurtijd van het individueel onderricht.

Binnen de Vlaamse Gemeenschap wordt een evenwichtige uitbouw van de verschillende componenten van het kunstonderwijs bemoeilijkt omdat bepaalde sectoren, als bijvoorbeeld de gemeentelijke secundaire inrichtingen die soms - maar over deze term kan worden gediscussieerd - van sociale promotie genoemd wor-

den, rekening moeten houden met een remwet, terwijl andere instellingen, als deze die geïntegreerd zijn in het secundair onderwijs met volledig leerplan, een programmatieplan kunnen genieten.

Het lijkt mij niet aangewezen dat er op die manier in feite ongelijke kansen voor uitbouw of remming tot stand komen, terwijl het aanbeveling zou verdienen, rekening houdend met de ervaring van decennia en met een objectieve omschrijving van hun eigen functie en finaliteit aan ieder der sectoren een rechtmatige plaats toe te wijzen in het gehele conglomeraat dat het kunstonderwijs nu is. Bij dergelijke benadering zouden trouwens ook de financiële overwegingen, als bijvoorbeeld de kostprijs per leerling in de verschillende sectoren mee in rekening moeten gebracht worden. Wij zouden dus graag zien dat voor het kunstonderwijs de knoop van de bevoegdheidsvraag zo spoedig mogelijk zou ontward worden, en wel vooral vanuit de noodzaak zo spoedig mogelijk alle vormen van het kunstonderwijs met gelijke normen en programmatieregelen gelijke kansen te geven om zich in te schakelen in de vernieuwing en de rationalisatie.

Een rationalisatie kan er onzes inziens ook in bestaan afspraken te realiseren tussen enerzijds, het algemeen onderwijs en, anderzijds, het preberoeps- kunstonderwijs in kunsthumaniora's en kunstacademies, waarbij de artistiek-technische vakken in de kunstscholen worden georganiseerd en de algemene vakken in de gewone dagschool. Op deze manier zou in het geheel van het gesubsidieerde kunstonderwijs een grotere uniformiteit ontstaan, en zouden de tradities en de mogelijkheden van de verschillende bestaande sectoren geëerbiedigd en optimaal benut worden.

Binnen de beperkte tijd die mij voor dit betoog is toegemeten, had ik ten slotte nog aan de geachte Minister enkele specifieke vragen willen stellen over het muziekonderwijs.

1. Wat is volgens de Minister de functie van de verschillende sectoren van het secundair kunstonderwijs die zich momenteel in onze Gemeenschap aandienen, met name de gesubsidi-

dierde gemeentelijke sector, de rijksacademies, de kunsthumaniora's en de opties muziek in de VSO-afdelingen. Sommigen zouden aan de ene sector meer exclusief de preprofessionele opleiding willen toevertrouwen, en aan de andere sector de zogenaamde liefhebbersvorming, maar de realiteit, en meer nog de resultaten van de respectieve leerlingen in het hoger muziekonderwijs, tonen aan dat die onderscheiden functietoewijzing allesbehalve evident is. Wanneer men naar een gedifferentieerde taaktoewijzing zou gaan, wat ik niet noodzakelijk suggereer, zou in ieder geval rekening moeten gehouden worden met een meer optimale regionale spreiding van de diverse vormen.

2. Wat is het standpunt van de Minister inzake de cumulatierегeling in het muziekonderwijs? Omwille van algemene objectieven van tewerkstelling moet in algemene zin iedere overdreven cumulatie tegengegaan worden, maar inzake het kunstonderwijs moet ook rekening gehouden worden met specifieke uitzichten als daar zijn de voor het onderwijs noodzakelijke bevruchting vanuit de praktijk in de wereld van de uitvoerende muziek, en ook de realiteit van de nog steeds bestaande wachtlijsten voor kandidaat-leerlingen, althans voor sommige disciplines.

3. Wat is de mening van de Minister inzake het zogenaamde collectief onderricht in het muziekonderwijs? Hierbij dient te worden opgemerkt dat, waar het collectief onderricht in het buitenland werd doorgevoerd, dit veelal werd geconcipeerd als een vorm van aanvulling naast en na het individueel onderricht, en minder als een vervanging van dit individueel onderricht. Grondig muziekpedagogisch onderzoek moet dus mijns inziens in ieder geval elke belangrijke verruiming van het collectief onderricht voorafgaan.

4. Wat denkt de heer Minister te doen aan de nog bestaande realiteit van het tekort aan leerkrachten voor bepaalde disciplines? Dienen de technische bekwaamheidsvereisten voor een aanstelling niet enigszins versoepeld te worden, en dient de pedagogische opleiding daarentegen niet meer te

Breyne

worden benadrukt en beter afgestemd op de mogelijkheden en de karakteristieken van de potentiële leerlingen ?

Ik zou trouwens, en dit tot slot, nog een kleine opmerking van algemene aard willen maken betreffende de mogelijke noodzakelijke besparingen in het kunstonderwijs. Men moet er zich mijns inziens voor hoeden financiële problemen te regelen via pseudo-pedagogische oplossingen.

Ik ben ervan overtuigd, mijnheer de Minister, dat u hiervan overtuigd zijt, en hoop dan ook dat u met de rechtmatige belangen van alle betrokkenen en met de noodzaak van het behoud van het kunstonderwijs, dat vele omringende landen ons benijden, rekening zult willen houden. (*Applaus bij de CVP*)

De Voorzitter : De heer Heughebaert heeft het woord.

De heer M. Heughebaert (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, bij de besprekingen van de begrotingsmateries die betrekking hebben op het onderwijs, kunnen wij niet anders dan oog hebben voor de problemen die er bestaan in de sector van het kunstonderwijs.

Vooraf binnen de sector van het gesubsidieerd muziekonderwijs en meer in het bijzonder in de stedelijke en gemeentelijke sector is er grote ongerustheid ontstaan.

De Belgische Vereniging van Steden en Gemeenten en de Permanente Commissie van het Officieel Neutraal Gesubsidieerd Onderwijs hebben ter zake reeds een aantal bedenkingen en eisen geformuleerd die alleszins blijken van een ernstige bekommernis die onze volle aandacht verdient.

Het muziekonderwijs wordt, universeel, beschouwd als een tak van onderricht dat met geen enkel ander onderwijs vergelijkbaar is. De hoofdkarakteristiek van het muziekonderwijs ligt in het individueel onderwijs. Het individueel onderwijs - waarvoor als universele norm een minimum van een half uur per week geldt - is de noodzakelijke basis voor de persoon-

lijke vorming en voor alle vormen van muziekbeoefening. Een volledige muziekkopleiding moet, al naar gelang de discipline, op 10 tot 15 jaar worden gerekend, waarvan de tweederde in de stedelijke of gemeentelijke sector. Dit betekent bijgevolg dat een volledige liefhebbersopleiding ongeveer 10 jaren vergt.

Het stedelijk en gemeentelijk muziekonderwijs vormt niet alleen liefhebbers ; het heeft een dubbele rol: enerzijds de vorming van aspirant beroepsmusici die hun studies in de gemeentelijke sector als vooropleiding op het hoger muziekonderwijs opvatten - het gaat hier om plus minus 3 procent van de leerlingen - en anderzijds de vorming van liefhebbersmusici ondermeer ten behoeve van onze talrijke fanfares, harmonieën en koren. De nadruk ligt hierbij voornamelijk op „onderwijs" en niet op „bezigheid".

Wat de leerkrachten en de docenten betreft, is het van het grootste belang dat zij zelf hun vak in de praktijk blijven beoefenen. Een muziekpedagoog zonder praktijk die dus alleen maar pedagoog zou zijn, is de facto als een minder valabel leraar te beschouwen.

Muziek steunt immers niet alleen op kennis, doch vergt ook kunde en talent. Deze karakteristieken zijn van het grootste belang bij de benadering en de beoordeling van de problematiek rond het muziekonderwijs.

Welke zijn nu volgens de mensen uit het gesubsidieerd stedelijk en gemeentelijk muziekonderwijs de belangrijkste problemen ?

Een eerste onderdeel van de problematiek rond het niet-hoger muziekonderwijs wordt gevormd door het groot aantal geleidingen dat zich tot eenzelfde publiek richten.

Deze geleidingen zijn :

- de genoemde gesubsidieerde gemeentelijke sector met 101 scholen ;
- de 8 Rijksacademies („taalscholen" doch waarvan dan één te Antwerpen en te Gent) met dezelfde opdracht als genoemde gesubsidieerde sector ;
- de zogeheten kunsthumaniora als

voorbereiding op het hoger muziekonderwijs, namelijk drie Rijksinstellingen en één vrije instelling met in het totaal amper 200 leerlingen. De mislukking van de oprichting van deze dure instellingen die jaarlijks meer dan 500.000 frank per leerling kosten, wordt thans algemeen toegegeven. In de praktijk wordt de pre-beroepsopleiding nog steeds verzekerd door de stedelijke en de gemeentelijke sector;

- in het kader van het VSO zijn thans ook facultatieve en bijzondere opties muziek mogelijk. Deze muziekafdelingen die als surrogaat-muziekscholen kunnen worden beschouwd, worden meer en meer opgericht. Het is" niet uitgesloten dat binnen afzienbare tijd een reeks vrije (10) en rijksafdelingen (5) zullen worden opgericht waardoor het muziekonderwijs ideologisch getypeerd zou worden. Vanuit de doelstellingen van muziekonderwijs is zulks volkomen onverantwoord ;

- tot hetzelfde publiek richten zich de 68 gedeeltelijk gesubsidieerde volks- of jeugdmuziekscholen met in het totaal 10.000 leerlingen. Deze scholen doen aan muziekbeoefening op zeer laag liefhebbersniveau, en zijn op groepsmusiceren gericht. Zij doen niet aan eigenlijke muziekkopleiding, wel aan zogeheten creatief „bezighouden".

Een tweede probleem is dat de wetgeving die het muziekonderwijs ordent en beheert, nationaal is. Met uitzondering van de 36 muziekscholen van tweede categorie, ressorteert deze sector onder het Schoolpact.

Sedert 1975, vooral ingevolge het gebrek aan beleid langs Vlaamse zijde, is een situatie ontstaan waarbij het Franstalig landsgedeelte zich zowel op het hoger als op het secundair niveau een eigen eenzijdige wetgeving heeft geschapen die belangrijke voordelen inhoudt.

- Het pre-beroepsonderwijs werd door protocolakkoorden uniform uitgewerkt.

Het wordt gerealiseerd door samenwerking tussen VSO en de stedelijke en gemeentelijke muziekkacademies.

In de praktijk betekent zulks dat de

Heughebaert

muziektechnische vakken in de muziekacademies worden georganiseerd en de algemeen vormende vakken in de dagschool - zowel rijks- als vrije school - worden onderwezen.

Deze formule heeft zeer belangrijke financiële en praktische voordelen, onder andere geen speciale infrastructuur of instrumenten, geen kosten voor internaat enzovoort.

- De leerlingen worden gesubsidieerd vanaf 6 jaar, in Vlaanderen vanaf 8 jaar.

- In hogere graden wordt per week één uur individueel les, per leerling onderwezen ; in Vlaanderen een half uur : de Vlaamse overheid denkt er zelfs aan, in lagere graden, dit half uur op 20 minuten te brengen. Geen enkel ervaren muziekpedagoog kan deze stelling bijtreden.

- Het ambt van onderdirecteur vanaf 1.000 leerlingen per school ; dit ambt bestaat niet in Vlaanderen waar ± 25 scholen met meer dan 1.000 leerlingen zijn.

Ten derde : het cumulprobleem dat zich in het muziekonderwijs zeer acuut stelt heeft een historische sociale en pedagogische achtergrond.

Historisch en sociaal beschikt de musicus-leraar slechts sinds een paar decennia over een bepaalde vorm van bestaanszekerheid. De probleemstelling hierrond is op dit ogenblik nog niet helemaal geregeld ondermeer inzake reffectatie en stempeld.

Pedagogisch is de cumul gegroeid, enerzijds, uit het chronisch gebrek aan leerkrachten, dat nog steeds voortbestaat, anderzijds, als muziekonderwijsbeschermende karakteristiek.

Wat het eerste punt aangaat kan verwezen worden naar de cijfers verstrekt door het Ministerie van de Nederlandse Gemeenschap in 1978, die 237 volledige uurroosters van 20 uur als onbezet opgaven, tegenover 49 afstuderenden voor alle disciplines samen. Een recent onderzoek verricht door de Vereniging voor Secundair Muziekonderwijs heeft uitgewezen dat

de huidige situatie nauwelijks is gewijzigd.

Wat het tweede punt aangaat dient, bij wijze van voorbeeld, aangestipt dat in het buitenland ervaren musici uit beroemde orkesten, vaak tot onderwijscumul worden aangespoord, opdat zij hun ervaring ten dienste van jeugd en onderwijs zouden kunnen stellen.

Ondanks de beschreven toestand, heeft de Minister gemeend midden in het schooljaar de zogeheten uitzonderlijke toestanden te moeten weigeren.

Hierdoor wordt het tekort aan leerkrachten nog groter. Deze weigering heeft ook gevolgen voor stads- en gemeentebesturen.

- Aangezien de weigering in het schooljaar is geschied zal voor doorbetaalde leerkrachten geen subsidie worden ontvangen.

- Problemen kunnen rijzen met vastbenoemde leerkrachten die onder de maatregel vallen.

- Vele leerkrachten onderwijzen op dit ogenblik gratis. Vele leerlingen verloren per 1 januari of 1 februari 1983 hun leraar. Zowel moreel als pedagogisch is de toestand onzuiver.

Samengevat mag worden gesteld dat de wetgeving inzake cumulatie, bedoeld om de tewerkstelling te bevorderen, gezien de specifieke situatie in het muziekonderwijs, namelijk het tekort aan leerkrachten, wordt aangevend als besparingswet.

Deze tendens duurt reeds 7 jaar en vreet vooral het gesubsidieerd muziekonderwijs meer en meer aan.

En ten slotte bezorgt de gebrekkige bevoegdheidsregeling tussen de Ministers Coens en Lenssens het kunstonderwijs een aantal moeilijkheden.

De sector Nationale Opvoeding kan vrij programmeren (de oprichting van muziekafdelingen in het VSO). De sector onder de gemeenschapsregering ressorterend is gehouden aan de remwet. Het betreft hier onder meer alle Stedelijke en Gemeentelijke inrichtingen voor kunstonderwijs.

Hierdoor ontstaat een reële afbouw en afbraak van laatstgenoemde sector, waarbij het muziekonderwijs aan zijn specifieke scholen en traditie wordt onttrokken. Deze ontwikkeling vergt bovendien een belangrijke financiële meeruitgave voor infrastructuur, instrumenten enzovoort.

Steden en gemeenten kunnen het rendement van hun gedane investeringen en inspanningen zien verloren gaan.

Er bestaan eenzijdig opgestelde plannen voor rationalisering en besparing die inzonderheid ten laste van de gesubsidieerde sector vallen. Eén van de vooropgestelde maatregelen is de verhoging van de norm van een halfuur individueel onderricht per week, per leerling, met 20 minuten, waarbij in feite van een universeel principe wordt afgeweken. Hierbij wordt vaak eenzijdig gesteund op het advies van niet-musici of niet-muziekpedagogen.

Om deze maatregel te verklaren wordt ook verwezen naar experimenten in het buitenland met zogeheten groepsgericht onderwijs. Vooral Nederland heeft met deze vorm van onderricht ervaring. Deze ervaring leidt tot de besluiten dat groepsgericht onderwijs een middel is om de leerlingen te stimuleren, waardoor ze gedurende een langere tijd de school blijven bezoeken, doch een zware negatieve invloed heeft op het algemeen peil, en niet geschikt is voor meer of minder begaafde leerlingen.

Meer begaafde leerlingen komen niet aan hun trekken en voor minder begaafde leerlingen is er te weinig tijd om hen op normale wijze te instrueren. De opvoering van de norm van 2 leerlingen per uur naar 3, zou bovendien ernstige sociale gevolgen hebben. In het muziekonderwijs zou plotse werkloosheid - ± 10 procent - opdagen. Gezien de grote verscheidenheid aan disciplines kan het leerlingoverschot de verloren gaande uren inderdaad opvangen. In alle minder bezochte disciplines, dit wil zeggen alle vakken uitgezonderd piano, gitaar en fluit, zou werkloosheid ontstaan. Afstuderenden zouden geen plaats meer vinden.

Heughebaert

De vraag dient echter gesteld of de beperkte besparing, enkele tientallen miljoenen, opweegt tegen de afbraak en haar gevolgen.

Bij deze vraag dient het economisch rendement van muziekonderwijs in acht genomen te worden. Uit een studie verschenen bij Du Mont te Keulen blijkt dat in West-Duitsland 644.000 muziekleerlingen in 590 scholen zorgen voor een jaarlijkse handelssomzet van 25 miljard Duitse Mark. In Oostenrijk en Frankrijk heeft men berekend dat de aan het muziekonderwijs verleende staatssubsidie - circa 30 procent - volledig door de belasting op de handel in verband met muziekonderwijs wordt gerecupereerd.

Ik zou u dan ook, mijnheer de Minister, willen verzoeken bij het uitstippen van uw beleid, in de mate van het mogelijke te willen rekening houden met de verzuchtingen van de mensen uit de sector van het gesubsidieerd stedelijk en gemeentelijk muziekonderwijs. *(Algemeen applaus)*

De Voorzitter : De heer Laridon heeft het woord.

De heer A. Laridon (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, het was oorspronkelijk mijn bedoeling te spreken over vier onderwerpen. In de eerste plaats wilde ik handelen over enkele basisprincipes die door de Vlaamse socialisten worden aangekleefd in het geheel van de ontwikkelingsbegeleiding en in het geheel van het onderwijsbeleid. In een tweede hoofdstuk wilde ik het meer bepaald hebben over de stellingname van de Vlaamse socialisten inzake de communautariseren van het onderwijs. Een derde hoofdstuk behandelt de problemen inzake het kunstonderwijs, de muziek en de plastische kunsten. Ik wil echter niet voor de derde keer in herhaling vallen. De twee vorige sprekers hebben over het kunstonderwijs in feite gezegd wat daarover moest worden gezegd. Ik sluit mij dus volledig aan bij wat de heren Breyne en Heughebaert hebben naar voren gebracht. Ik dring er bij de Minister op aan opdat zo vlug mogelijk gevolg zou worden gegeven aan bepaalde

verzuchtingen in dit verband.

In een laatste hoofdstuk - het zal u niet verwonderen dat ik als Oostende-naar daarover spreek - wens ik enkele woorden te zeggen betreffende het visserij onderwijs.

Mijn eerste hoofdstuk gaat dus over enkele basisprincipes van de ontwikkelingsbegeleiding zoals die door onze partij worden vooropgesteld.

Wij menen dat het „educatieve veld" alle onderwijs-, vormings-, opleidings-, her-, bij- en omscholingsactiviteiten omvat. De voorzieningen van het educatieve veld zijn van cruciaal belang, zowel voor de ontwikkeling van elke burger als voor de evolutie van de maatschappij. Tot nu toe blijft de sociale ongelijkheid een belangrijk en typisch kenmerk van de deelneming aan educatieve voorzieningen, studiekeuze, studiekansen, doorstromingsnelheid, studieresultaten en positie op de arbeidsmarkt.

De traditionele onderwijsstructuur is nog altijd opgebouwd uit hiërarchisch geordende opleidingsvormen. Dit geeft aanleiding tot voortijdige selectie en specialisatie, tot breuklijnen en discontinuïteit in de ontwikkelingsbegeleiding. De onderwijsorganisatie is niet in alle onderwijsnetten ingesteld op een doorgedreven democratisering.

Wat zijn hiervan de oorzaken? Niemand zal ontkennen dat in de eerste plaats het hele socio-culturele beleid versnipperd is tussen teveel departementen. Zelfs het engere educatieve beleid is verdeeld over diverse departementen. Het educatieve terrein is in hoge mate tot het privé-domein gaan behoren. Voorts stellen wij vast dat de subregionale scholengemeenschap - ik bedoel hiermee telkens een georganiseerde groep van scholen - en de lokale schoolgemeenschap onvoldoende aan hun trekken komen. Dit is één van de oorzaken waarom wij nog niet staan waar wij zouden moeten staan op het gebied van de democratisering van het onderwijs.

In de principes die we als Vlaamse socialisten vooropstellen en die niet volledig van elkaar gescheiden kunnen worden gehouden, staat de mens cen-

traal. In zijn groei naar zelfbepaling heeft de mens hulp nodig; het is de plicht van de gemeenschap die hulp te organiseren.

Hulpverlening die de totale mens viseert wordt verderop ontwikkelingsbegeleiding genoemd. Deze term is opzettelijk gekozen om het aandeel van degene aan wie hulp wordt verstrekt op de voorgrond te brengen.

In het gehele proces van ontwikkeling en ontwikkelingsbegeleiding moet veel belang worden gehecht aan de actieve deelneming van de leerlingen en van de studenten.

Bij het bieden van gelijke ontwikkelingskansen moet rekening worden gehouden met verschillen in ontwikkeling door aanleg en sociaal milieu waaruit onmiddellijk een verscheidenheid in de hulpverlening volgt.

Wij zijn dan ook van mening dat die ontwikkelingsbegeleiding zo vroeg mogelijk moet aanvangen.

Vandaar dat wij als Vlaamse socialisten een wetsvoorstel hadden ingediend inzake de leerplichtverlenging waarbij deze niet alleen naar boven toe, maar ook naar beneden tot zou worden doorgetrokken, met name naar de leeftijd van 5 jaar.

Er dient daarenboven gestreefd te worden naar het coördineren van alle hulpverlening, zodat overlappingen - eventueel tegenstrijdigheden - zouden worden voorkomen.

Continuïteit in de begeleiding is dus ons inziens zeer belangrijk. De ontwikkelingsbegeleiding op school wordt beschouwd als een basisbegeleiding. Ook na de schooltijd moeten aan iedereen verder ontwikkelingskansen worden geboden, ongeacht de leeftijd of de basisvorming.

Vandaar onze sympathie voor het project „open universiteit".

Hierbij worden de volgende doelstellingen vooropgesteld :

- de bestendige omvorming van de maatschappij om te komen tot een maximum aan welzijn ;
- het bieden van optimale kansen om

Laridon

tot ontvoogding te komen ;

- de harmonische ontplooiing van de gehele mens op elk moment van zijn leven ;

- de zelfbepaling in samenwerking met anderen ;

- de gemeenschap moet de ontwikkelingsbegeleiding organiseren als een democratisch beheerde en in de mate van het mogelijke gedecentraliseerde gemeenschapsdienst ;

- centraal staat in onze optiek telkens een educatief departement - een nationaal en twee gemeenschapsdepartementen - dat overeenkomend met de specifieke bevoegdheid alle onderwijs-, vormings-, opleidings-, her-, bij- en omscholingsactiviteiten, de coördinatie van het wetenschapsbeleid en de onderzoeks- en dienstverleningsactiviteiten van de educatieve instellingen omvat;

- een educatieve raad zorgt per Gemeenschap voor de continuïteit en voor de inspraak van de betrokkenen;

Volksvetegenwoordiger F. Piot (CVP), verslaggever over de begrotingsmaterie onderwijs

- een pedagogisch centrum wordt als educatief planbureau opgevat;

- een experimentenwet moet de scholengemeenschappen en de schoolleefgemeenschappen de mogelijkheid bieden initiatieven, die afwijken van de algemeen uitgestippelde pedagogische lijn, uit te werken.

In onze uiteindelijke visie, mijnheer de Minister, is er per Gemeenschap slechts één educatief net: dat van de open gemeenschapsinstellingen met een pluralistisch karakter.

Begeleiding moet „waardenbewust" zijn, zowel op levensbeschouwelijk als op politiek vlak. De leerlingen moeten worden begeleid tot een bewust zelf gekozen waardensysteem ; de persoonlijkheidsvorming staat centraal.

Het doel van de pluralistische school zal erin bestaan te streven naar levensvormen en maatschappijstructuren, die de dialoog, de verstandhouding, het begrip en de eerbied voor elkaar in de hand werken.

Mijnheer de Minister, mijn tweede hoofdstuk handelt over de stellingen van de Vlaamse socialisten inzake de communautarisering van het onderwijs.

Door de SP werden standpunten ingenomen respectievelijk op het Congres van 28 maart 1981 in Gent en in het SP-bureau van 27 september 1982.

In 1978 hebben de Vlaamse Socialistengroepen geopteerd voor Gemeenschapsparlementen, die elk een eigen wetgevend en een eigen uitvoerend orgaan zouden bezitten. Dat was het uitgangspunt van de besprekingen op het Congres van 28 maart 1981.

Duidelijkheidshalve wil ik hier deze stellingen in het kort hernemen, meer bepaald betreffende artikel 59bis, paragraaf 2, 2° van de Grondwet.

Wij zijn de mening toegedaan dat de bevoegdheidsverdeling tussen Gemeenschapsraad en Parlement inzake onderwijs niet voor wijziging vatbaar werd verklaard bij de herziening van de Grondwet in 1980. Deze bevoegdheidsverdeling moet dan ook gehandhaafd blijven. Het is één van de be-

langrijkste beschermingsclausules waaraan moet worden vastgehouden willen wij bepaalde garanties hebben ten overstaan van het officieel onderwijs in Vlaanderen.

Dit betekent ook dat wij uit de dubbelzinnigheid willen geraken. Wij menen inderdaad dat de reële uitvoering van artikel 59bis, paragraaf 2, 2° dringend moet worden gerealiseerd want zolang dit niet het geval is, is het zeer moeilijk de verantwoordelijkheden van de verschillende beleidsinstanties nauwkeurig te bepalen. Zolang het niet nauwkeurig is bepaald is er ons inziens geen degelijk onderwijsbeleid meer mogelijk in dit land, noch in Vlaanderen, noch in Brussel, noch in Wallonië.

Het betreft alle vormen van onderwijs en alle niveaus van onderwijs - dat is van groot belang en daar verschillen wij misschien wel van mening met bepaalde andere Vlaamse partijen ook deze door andere departementen dan Nationale Opvoeding en Cultuur, georganiseerd of betoelaagd.

Er dient naar gestreefd te worden dat voor één bepaalde aangelegenheid één enkele persoon of instantie bevoegd wordt.

In de toekomst zal, wat Nationale Opvoeding betreft, één nationale Minister verantwoordelijk zijn voor de materies die tot de bevoegdheid van het Parlement behoren, twee Gemeenschapsministers voor de autonome materies, nu nog de residuaire bevoegdheden genoemd.

Alle vormings- en opleidingsvormen, evenals het wetenschapsbeleid, zullen, naargelang van de bevoegdheidsfeer, aan deze departementen worden toegewezen.

De bespreking van het onderwijsbeleid zou dan, overeenstemmend met de bevoegdheidsverdeling, voor een gedeelte, dit is voor de uitzonderingen, plaats hebben in het Parlement, voor het ander gedeelte in de Vlaamse Raad. De uitzonderingen zijn evenwel nog van groot belang. Waarschijnlijk zal dat in de toekomst wel worden gewijzigd, maar voor het ogenblik gaat het nog om alles wat wordt bepaald in artikel 59bis, § 2, 2°.

Laridon

Dit laatste kan inhouden dat per Gemeenschap, voor zover het de overeenkomende bevoegdheden betreft, onderscheiden maatregelen worden genomen en overeenkomsten worden getroffen.

De interpretatie van wat als „uitzonderingen" in artikel 59bis, § 2, 2° zijn aangeduid, wordt gegeven in het verslag Van Bogaert in de Belgische Senaat, stuk 402, zitting 1969-1970.

De uitzonderingen zijn :

- de problemen in verband met de schoolvrede ;
- de leerplicht, maar dan alleen de bepaling van de leerplicht, de duur en de lengte ervan, en niet de inhoud, want dat is al gemeenschapsmaterie ;
- de onderwijsstructuren en de diploma's ;
- de administratieve en weddestatuten ;
- de algemene financieringscriteria voor het onderwijs, dus de schoolbevolkingsnormen ;
- het wetenschapsbeleid.

De nogal uitgebreide uitzonderingsreeks op de bevoegdheid inzake onderwijs wil niets anders zeggen dan dat de aangelegenheden betreffende het Schoolpact, de aanvullende overeenkomsten op nationaal vlak en de grote opties inzake onderwijs aan het nationaal Parlement voorbehouden blijven. Elke Gemeenschap kan echter nieuwe richtingen, soorten en methoden van onderwijs voorzien.

De residuaire bevoegdheden van de Gemeenschappen respectievelijk de Executieven kunnen nader worden omschreven aan de hand van het verslag Meyers in de Kamer, document 10, nr. 31/2, zitting 1969/1970 en van de opsomming opgenomen in de regeringsverklaring van 30 januari 1973.

Ik zal ze hier voor u opsommen.

Wat betreft het officieel onderwijs en het vrij onderwijs dat door de openbare besturen wordt gesubsidieerd erkend ; maar tot de bevoegdheid van

de Vlaamse Gemeenschap, dus de Executieve behoort :

- de bepaling van en de controle op de schoolplicht;
- de verschillende studierichtingen met hun programma en lessenrooster, doch enkel in zover die materie geen onderdeel is van de voorwaarden inzake erkenning van de diploma's, materie die aan de nationale wetgever is voorbehouden ;
- de organisatie van de inspectiediensten ;
- de van het onderwijzend personeel geëiste diploma's ;
- de aanmoediging ;
- de verlof- en vakantieregeling ;
- en, in het algemeen, al wat verband houdt met de verbetering en de bevordering van het schoolbezoek.

Wat het rijksonderwijs betreft vallen de organieke reglementen van scholen en internaten onder de bevoegdheid van de Gemeenschap.

Wij zijn ook van mening dat deze omschrijving en verdeling van bevoegdheden voor beide Gemeenschappen identiek hoeft te zijn. Men kan zich ook afvragen hoe wij verder tewerk zullen gaan en hoe wij de evolutie van de communautarisering van het onderwijs zien. Voorafgaandelijk dienen de vereiste maatregelen te worden genomen om in de financiering te voorzien van de initiatieven waarvoor de Gemeenschap bevoegd wordt.

Hierbij wordt geopteerd voor financiering door de Gemeenschap met eigen financiële middelen.

Deze regeling dient in een globaal kader benaderd te worden.

Samen met de overheveling van bevoegdheden moeten de diensten worden overgeheveld die de uitvoering van de verschillende bevoegdheden zullen voorbereiden en/of uitvoeren.

De Gemeenschap bekomt bevoegdheden die alle onderwijsnetten binnen de Gemeenschap in dezelfde mate betreffen. De Gemeenschap wordt,

- en hier is er nog enige betwisting - wanneer zou beslist worden ook de bevoegdheid over het beheer en de organisatie van het rijksonderwijs aan de Executieve toe te wijzen, tevens inrichtende macht van het rijksonderwijs.

Wanneer uiteindelijk beslist wordt de bevoegdheid over het beheer en de organisatie van het rijksonderwijs aan de Executieve toe te wijzen, wat in de eerste hypothese van de nationale bevoegdheid niet het geval is, maar daarover is er dus nog betwisting.

Men is nog niet tot het besluit gekomen of nu de Executieve of de nationale overheid de inrichtende macht van het rijksonderwijs zal blijven. Indien inderdaad de Executieve de inrichtende macht van het rijksonderwijs zou worden en het beheer en de organisatie van het rijksonderwijs naar zich zou toetrekken menen wij, als Vlaamse socialisten, dat er een autonome raad voor het rijksonderwijs moet worden opgericht en alleen voor de Nederlandse sector.

Bovendien benadrukken de Vlaamse socialisten in verband met deze autonome Raad voor het Nederlandstalig rijksonderwijs dat deze autonome Raad uitsluitend zou zijn samengesteld uit verdedigers van het rijksonderwijs, uit mensen die hun gehechtheid aan het rijksonderwijs hebben bewezen en gekozen worden uit de diverse geledingen die bij het rijksonderwijs betrokken zijn. Deze autonome Raad zou de juridische vorm hebben van een parastatale B.

Voor de werking en de beveiliging van het Rijksonderwijs - let wel: „beveiliging" en „werking" - zal er dan een dubbele beweging moeten gebeuren inzake bevoegdheid, administratieve diensten en financiële middelen. Een eerste beweging, omdat de Executieve bepaalde bevoegdheden bekomt, een beweging van de regering naar de Executieven toe, wat voor een deel een nationale aangelegenheid is. Daarna - of gelijktijdig - komt er een tweede beweging, een beweging naar een autonome raad van het Rijksonderwijs toe, waarbij de Executieve enkele van haar bevoegdheden delegeert, wat ons betreft, een uitsluitend Vlaamse aangelegenheid.

Laridon

Een voorafgaandelijk politiek akkoord zal noodzakelijk zijn tussen de Vlaamse partijen in verband met de optiek van deze autonome raad van het Nederlandstalig Rijksonderwijs. Bovendien moeten de nodige waarborgen worden gegeven door deze Vlaamse partijen inzake deze autonome raad. Eens deze principes bij decreet vastgelegd, zullen zijn onveranderd blijven.

Wat de Rijksuniversiteiten en het Rijksuniversitair Centrum betreft, kan worden gedacht aan de uitbreiding van de autonomie in verband met materies die tot de residuaire bevoegdheid behoren.

Wanneer voor gecommunautariseerde materies zou blijken dat ze de schoolvrede kunnen raken, kan, zonder de inhoud van het Schoolpact te wijzigen, voorzien worden dat de respectieve taalgroepen van de Schoolpactcommissie afzonderlijk beraadslagen en beslissen.

Wij zijn geen voorstander van de herziening van artikel 59bis, § 2, 2° van de Grondwet indien de communautarisering van het onderwijs, zoals dit nu in de Grondwet voorzien is, niet volledig is uitgevoerd.

In afwijking van vorige alinea kan een aanpassing van artikel 59bis, § 2, 2° overwogen worden, zo men bij toepassing van het huidig Grondwetsartikel op een onoverkomelijke hinderpaal zou stuiten.

Over het derde hoofdstuk dat reeds uitvoerig door de twee vorige sprekers werd behandeld, zal ik niet uitweiden ten einde van uw tijd, mijnheer de Minister, geen misbruik te maken. Ik sluit mij aan bij wat de vorige sprekers, de heren Heughebaert en Breyne in verband met hoofdstuk III hebben gezegd.

Het laatste hoofdstuk dat handelt over de hervorming van het visserij onderwijs wens ik wel te behandelen, omdat het visserij onderwijs mij als Oostendenaar en als oud-schepen van onderwijs van de stad Oostende zeer nauw aan het hart ligt. In de eerste plaats wou ik de doelstellingen van dit on-

derwijs aanstippen. Ten eerste, de jongens die een loopbaan in de visserij wensen, moeten een onderwijs kunnen volgen dat hun studiegetuigschriften aflevert die gelijkwaardig zijn met diegene uitgereikt in de andere vormen van lager secundair onderwijs. Bovendien moet in dit onderwijs de mogelijkheid worden ingebouwd - en dat is in het laatste project helaas niet het geval - om op het even welk ogenblik over te schakelen naar een andere onderwijsinrichting of omgekeerd aan studenten die oorspronkelijk een andere vorm van secundair onderwijs volgden, de mogelijkheid bieden om tot het visserij onderwijs te worden toegelaten. In overleg met leerkrachten, PMS-centra en ouders moet al naargelang de verstandelijke vermogens van de leerlingen de kans worden geboden tussen technisch of beroepsonderwijs.

Ten tweede, moet het visserij onderwijs via een soepel aanpassingsvermogen bestendig gelijke tred houden met de steeds sneller evoluerende technische ontwikkeling en toegepaste technologie. Ik kan hierop, mijnheer de Minister, niet genoeg de nadruk leggen, want men moet beseffen dat aan deze afgestudeerden van het lager secundair onderwijs de verantwoordelijkheid wordt gegeven over een onderneming waarmee niet alleen mensenlevens maar ook tientallen miljoenen zijn gemoeid. Men moet maar denken aan de kostprijs van zo'n schip, om te beseffen dat men aan dit visserij onderwijs van het lager secundair niveau een enorm belang zal moeten hechten en dat dit degelijk zal moeten worden uitgebouwd.

Ten derde, het onderwijs moet voorzien in een volledig uitgebouwde mogelijkheid tot bij-, her- en omscholing van volwassenen.

Hierdoor moeten gegadigden die reeds gevaren hebben in staat gesteld worden de passende bevoegdheidverlenende brevetten te behalen. Tevens moeten belangstellenden van buiten de visserij via aangepaste spoedcursussen met vooral praktisch karakter, in de visserij kunnen worden opgenomen.

Ten vierde, het onderwijs moet niet alleen gericht zijn op de vorming van goede zeelui en vissers, maar moet tevens de toekomstige schippers of reders een opleiding geven die hen in staat stelt de voor hen ingewikkelde handels- en economische kennis te verwerven.

De vraag kan worden gesteld welke inspanningen de overheid reeds gedaan heeft om de doelstellingen die ik zoëven aanhaalde, te bereiken. De Raad van het zeevaartonderwijs, afdeling Verbetering van het visserijonderwijs, besloot een tiental jaar geleden tot hervorming van het visserijonderwijs en benoemde drie werkgroepen.

De eerste werkgroep, onder voorzitterschap van directeur-generaal Van Craeynest, had tot doel het herzien van het brevettenbesluit en het uitwerken van voorstellen tot invoering van nieuwe aangepaste brevetten Dek en Machine, met de voorwaarden tot verwerven en de eraan verbonden bevoegdheden.

Wat was het resultaat van deze eerste werkgroep? Het eindrapport werd door de Raad tot Verbetering van het Zeevisserij onderwijs goedgekeurd. De wet kon echter niet onmiddellijk voor toepassing aan de Minister worden voorgelegd, omdat het onderwijs nog niet was aangepast.

Een tweede werkgroep, onder voorzitterschap van de heer directeur Vandesteene, had tot doel stappen aan te wenden bij de diverse inrichtende machten om tot een meer rationeel visserijonderwijs te komen: onderzoeken of het groeperen van scholen, het verdelen van taken, samenwerking of fusies niet kan leiden tot een meer geconcentreerd en meer gecentraliseerd visserijonderwijs. Met andere woorden, een vorm van rationalisatie- en programmatieplan; en als het ergens nodig is dat wordt gerationaliseerd en een programmatie wordt opgesteld, meen ik, mijnheer de Minister, dat het zeker in het visserijonderwijs is. In het visserijonderwijs staan wij - en ik neem de cijfers van 1981-1982 - voor een onderwijs dat in totaal 232 leerlingen telt, verdeeld over 5 scholen: de stedelijke John Bauwensschool met 71 leerlingen, de Pas-

Laridon

ter Pype-school met 45 leerlingen, Ibis met 29 leerlingen, de Vrije Visserijschool Nieuwpoort met 15 leerlingen en de Rijkvisserijschool, die nu is gefusioneerd met de Vrije Visserijschool Heist-Knokke met 72 leerlingen ; samen 232 leerlingen. Ik meen dat op dit gebied rationalisatie zeer dringend noodzakelijk is. Wij moeten er echter bij zeggen dat deze tweede werkgroep weinig of geen resultaat heeft opgeleverd en dat intussen te Heist, maar dan op initiatief zelf van de basis, na onderzoek van alle mogelijkheden om een soort pluralistische school te realiseren, uiteindelijk de Vrije Visserij school is gefusioneerd met de Rijkvisserijschool. In deze aangelegenheid is de tweede werkgroep helemaal niet tussengekomen, zodat wij kunnen zeggen dat, wat de realisaties van werkgroep II betreft, deze zeker en vast niet erg denderend waren.

Een derde werkgroep was de werkgroep van de Commissie-Boels. Dit is een van de werkgroepen die het vruchtbaarste werk heeft geleverd. Deze werkgroep had tot doel het uitwerken van een nieuwe structuur voor het visserij onderwijs en het uitwerken van bijpassende programma's. Ik kan u zeggen dat beide punten de gestelde doelstellingen, die ik in het begin van mijn uiteenzetting naar voren heb gebracht, het dichtst hebben benaderd.

Het resultaat van de werkgroep-Boels was een lijvig verslag dat aan de Raad werd voorgelegd en door de Raad tot verbetering van het visserij onderwijs werd goedgekeurd. Er was zelfs een voorstel tot koninklijk besluit houdende de nieuwe structuur van het visserij onderwijs, inclusief toelatings- en overgangsvoorwaarden en sanctiëring van de studies samen met de voor alle studierichtingen en opties geldende programma's. Het gehele eindrapport droeg de goedkeuring weg van de inspectie van het secundair onderwijs en werd als homologeerbaar beschouwd.

Het is dan ook zeer te betreuren dat deze werkgroep die nochtans was samengesteld uit mensen zowel uit het officieel als het vrij onderwijs, afgevaardigden van werknemers en werk-

gevers en geadviseerd door de inspectie, toen niet is gekomen - men heeft vele jaren verloren - tot de praktische uitvoering van dit project van de werkgroep Boels.

Wat is de verdere evolutie? Na jaren wachten en vruchteloos aandringen van diverse zijden om de Raad opnieuw bijeen te roepen ten einde de zaak vooruit te helpen, verschijnt plots een project van de inrichtende machten van het vrij onderwijs. Waar het project Boels zich angstvallig had onthouden aan de bestaande VSO-structuur, scheen het ontwerp van het vrij onderwijs een compromis te willen zijn tussen het VSO en het traditioneel lager secundair onderwijs, type 2, echter wel - en dat is een toegeving - over vier jaar verspreid.

Onder Minister Calewaert werd einde 1981 een nieuwe werkgroep opgericht, met name werkgroep Boels2. De draad van de vroegere werkzaamheden werd opnieuw opgenomen, rekening houdend met het project van het vrij onderwijs. Tijdens enkele vergaderingen werd aan een degelijk compromis gewerkt tussen de twee bestaande projecten.

Intussen ontstonden er tribulaties met de werkgevers. Oorspronkelijk wilden de werkgevers, de reders, slechts een 3-jarig onderwijs. Het moest de bedoeling zijn de jongens, zo zegden de reders althans, zo vlug mogelijk het essentiële aan te leren en ze zo vlug mogelijk min of meer bruikbaar te maken en ze naar zee te sturen. De praktijk aan boord zou dan wel de beste leermeester zijn. Dat was de opinie van de reders. In deze drie schooljaren moest dan ook zoveel mogelijk aandacht worden besteed aan de praktijk. Het is onder druk van de argumenten van de andere leden van de werkgroep, vooral de pedagogisch geïnspireerde leden, dat de werkgevers ten slotte hebben toegezegd en toegegeven het onderwijs over 4 jaar te spreiden. De argumenten waren de volgende.

Alle homologeerbaar onderwijs moest uit 4 jaar bestaan, ook in het vooruitzicht van een verhoogde verlenging van de leerplicht. De meer begaafde leerlingen moesten een meer theoretisch technisch onderwijs genie-

ten ten einde er later kaderpersoneel voor de visserij uit te vormen.

De praktijkvakken zouden geconcentreerd worden tijdens de eerste 2 a 3 jaar, zodat sommigen de school toch op de leeftijd van 15 jaar zouden kunnen verlaten met enige kennis van het matrozenvak.

Onmiddellijk nadien ontstonden tribulaties met het vrij onderwijs. De inrichtende machten van het vrije visserij onderwijs vreesden de eigenheid van het visserij onderwijs te verliezen en zagen ernstige problemen in de bestaanszekerheid van bepaalde personeelsleden. Door de heer Boels werd aan de hand van een nauwkeurig uitgewerkte tabellenreeks, waarin de uitgroei en de uitbouw van het oude regime samen met het invoeren van een nieuw regime in cijfertaai werd uitgebeeld, bewezen dat de vrees van het vrij onderwijs ongegrond was.

Eigenaardig genoeg verlieten eerst de afgevaardigden van de reders de werkgroep en even later de mensen van het vrij onderwijs, dit telkens na het inwilligen van bepaalde eisen of het ontzenuwen van bepaalde argumenten. Het is dan ook spijtig te moeten vaststellen dat de werkgroep haar werking heeft gestaakt.

Wanneer u, mijnheer de Minister, de leiding van het departement heeft genomen werden op uw verzoek een viertal technici bijeen geroepen onder leiding van de heer Blommaert, kabinetsattaché, en werd de stand van zaken onderzocht. Hieruit kan onthouden worden wat volgt.

Ten eerste, dat de mogelijkheid moet onderzocht worden om een compromisontwerp uit te werken. Dit ontwerp zou tegemoetkomen aan de verlangens van het bedrijf voor veel praktijk in de eerste jaren enerzijds, en zou tevens trachten de ambten van het personeel veilig te stellen, wat anderzijds een antwoord was op de verzuchtingen van het vrij onderwijs.

Ten tweede, in dit verband stelt inspecteur Beke van het secundair onderwijs dat het oorspronkelijk ontwerp Boels homologeerbaar was; dat het ontwerp van het vrij onderwijs, in zijn huidige vorm, het niet is ; dat het

Laridon

rijks- en stedelijk onderwijs gebonden zijn aan het type I en de daar vigerende referentietabellen ; dat deze officiële scholen in zekere mate de leerinhouden van de vakken wel kunnen aanpassen aan de lokale behoeven, namelijk de visserij, maar dat de voorziene vakken toch zouden moeten gegeven worden door de voor die vakken bestemde leraars. Enkele van die leraars zijn nu niet in het visserij onderwijs voorzien.

Dat was het oordeel van inspecteur Beke.

Verder stelde hij dat het vrij onderwijs meer vrijheid heeft, in die zin dat tot een maximum van 10 procent vakkenlessuren mogen vervangen worden door andere. Deze afwijking moet jaarlijks door de inspectie opnieuw toegestaan worden.

Mijnheer de Minister, het besluit van de bijeenkomst die onder uw impuls heeft plaatsgehad was, dat de gesprekspartners het onnuttig achtten te beginnen aan een nieuw project indien niet vooraf de instemming wordt bekomen van de heer Minister die bevoegd is voor het visserij onderwijs en van de heer Minister die bevoegd is over de homologatiecommissie, dit wil zeggen enerzijds uzelf, mijnheer de Minister, en anderzijds Minister Coens.

Beide Ministers moeten akkoord gaan om verdergaande afwijkingen toe te staan, ten einde éénzelfde structuur te kunnen toepassen zowel voor het officieel als het vrij onderwijs en tevens een zekere waarborg te geven nopens reële mogelijkheden tot homologatie van de studiebewijzen.

Niettegenstaande de laatst gevoerde gesprekken tot de consensus hebben geleid, dat alle visserij scholen éénzelfde structuur zouden moeten toepassen en dat er een reële mogelijkheid tot homologatie moet bestaan, ook na vervanging van sommige vakken en verschuiving van bepaalde leerinhouden, blijkt de inrichtende macht van de school "Paster Pype" daarin klaarblijkelijk gevolgd door de overige vrije scholen - per 1 september 1982 te starten volgens een nieu-

we structuur.

Vandaar dat wij tot onze spijt hebben moeten vaststellen dat vanaf 1 september 1982 opnieuw geen uniformiteit meer bestond inzake opleiding in de visserij scholen van de verschillende netten.

Tot besluit wens ik in verband met het zeevisserijonderwijs een aantal vragen en beschouwingen naar voren te brengen, die enigszins het gevolg zijn van de discussie die wij ter zake in de Commissie hebben gevoerd.

Mijnheer de Minister, een eerste opmerking is dat de structuur uitgewerkt door de commissie-Boels tot verbetering van het zeevaartonderwijs, afdeling zeevisserijonderwijs, door de Raad was goedgekeurd.

Het nieuwe ontwerp dat door u tot stand werd gebracht, moest volgens de bespreking in de Commissie en volgens het antwoord dat u in de Commissie hebt gegeven, aan de Raad voor onderzoek en advies worden voorgelegd.

Mijnheer de Minister, mijn vraag is of dit is gebeurd en of de nieuwe structuur ter verbetering van het zeevisserijonderwijs reeds aan de Raad werd voorgelegd ? Welk is daarvan het resultaat ?

Een tweede opmerking : het ontwerp Boels was homologeerbaar en droeg de goedkeuring weg van de inspectie van het secundair onderwijs. Wij zijn nu zoveel jaren verder en wij hebben tijdens de bespreking in de Commissie moeten vaststellen dat er geen zekerheid was omtrent de homologatie van het nieuwe ontwerp. Mijn vraag luidt: is het nieuwe ontwerp homologeerbaar ? Hoeveer staat men daarmee ?

Een derde vraag: hoeveer staat het met het leerstofprogramma en voornamelijk met de technische vakken ? De besprekingen in de Commissie gingen voornamelijk over de moeilijkheden in verband met de technische vakken.

Een vierde opmerking : in het project Boels van het type I VSO konden de leerlingen eventueel van studierichting veranderen en naar het VSO overgaan. Omgekeerd konden de leerlin-

gen van het VSO na het tweede observatiejaar tot de oriënteringscursus van het visserij onderwijs worden toegelaten. Bij het nieuwe project van het type II valt deze essentiële mogelijkheid, die nochtans een innovatie was en door iedereen ten zeerste werd geapprecieerd, weg.

Een vijfde opmerking : in het structuurplan Boels was in een aanpassingsjaar voorzien voor de leerlingen, die niet voldoen aan de voorwaarden om opgenomen te worden, hetzij omdat het advies van het PMS-centrum negatief is, hetzij dat er een leerachterstand is in één of meer leervakken. Overgang naar een passend jaar is mogelijk op 1 november, 1 januari of op het einde van het schooljaar.

In het nieuw voorstel is er in geen aanpassingsjaar voorzien.

- *De heer M. Olivier, Ondervoorzitter, treedt als Voorzitter op.*

Globaal gezien betekent het nieuwe voorstel een substantiële achteruitgang in vergelijking met het oorspronkelijk ontwerp-Boels. Ik kan alleen maar betreuren dat kostbare tijd is verloren gegaan. U bent daarvoor niet verantwoordelijk, mijnheer de Minister, maar zeven jaar geleden hadden we een degelijk ontwerp dat homologeerbaar was, dat de goedkeuring had van de inspectie van het secundair onderwijs en dat goedgekeurd was door de Raad voor Verbetering van het Zeevisserijonderwijs. Ik betreur dat men die gelegenheid heeft laten voorbijgaan.

De Voorzitter : Mevrouw Demeester-De Meyer heeft het woord.

Mevrouw W. Demeester-De Meyer (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, ik wil bij de bespreking van deze begroting vrij kort zijn, om niet te zeggen zeer kort, omdat wij in de Commissie een goede discussie hebben gehad tussen de verschillende leden van de verschillende fracties en uzelf. Een bespreking die op een vlotte wijze is weergegeven door de verslaggever die ik daarvoor graag feliciteer.

- *De heer J. Pede, Voorzitter, treedt opnieuw als Voorzitter op.*

Demeester-De Meyer

Ik wil mij beperken tot enkele concrete elementen uit het verslag en uit uw begroting onderwijs, namelijk het VESOC-experiment, het Invomec-project, enkele elementen over het kunstonderwijs en tot slot wil ik nog iets zeggen over de beurzen.

U is van plan op 1 september 1983 in drie centra behorende tot de drie onderwijsnetten en gelegen in gewesten waar de werkloosheid van jongeren, vooral van laaggeschoolde jongeren, zeer groot is te starten met het zogenaamde Vesoc-experiment. Dit experiment moet lagergeschoolde jongeren tussen 16 en 20 jaar via doelprojecten meer zelfvertrouwen en een grotere zelfredzaamheid bezorgen. Zij vervullen aldus een schakelfunctie naar betere kansen op arbeid, naar een beroepsopleiding van de RVA of naar een vorming in het onderwijs voor de sociale promotie.

Het spreekt vanzelf, mijnheer de Minister, dat wij dit initiatief toejuichen omdat in deze moeilijke crisistijd juist de minst begunstigen onder de jongeren meer kansen moeten worden gegeven. Wij hebben daarover in de Commissie gesproken maar hebben op de gestelde vragen geen duidelijk antwoord gekregen. Daar rijzen uiteraard een aantal vragen. Op het nationale niveau is er binnenkort het project over de leerplichtverlenging dat in de Commissie moet worden besproken. Graag had ik geweten of uw plannen verenigbaar zijn met het plan tot leerplichtverlenging van de nationale Minister. Want, ook in dit laatste plan over leerplichtverlenging is er sprake van een speciale opvang van jongeren tussen 16 en 18 jaar. Bovendien zijn er in het beroepsonderwijs reeds bepaalde experimenten aan de gang en moet het beroepsonderwijs worden omgevormd zodat het meer geschikt zou worden gemaakt in het raam van die leerplichtverlenging. Er is hier een vraag omtrent de opsplitsing van de onderwijsmaterie op nationaal- en op gemeenschapsniveau. Kunnen deze experimenten geen overlapping inhouden ten overstaan van de experimenten die ook in het kader van de leerplichtverlenging in het beroepsonderwijs zouden kunnen

worden aangevat? Graag had ik geweten of dienaangaande overleg wordt gepleegd tussen de Gemeenschapsminister en de Minister van de nationale regering. Ook wou ik uw zienswijze kennen in verband met de uitbouw van dit Vesoc-experiment.

Het tweede deel van mijn uiteenzetting betreft het Invomec-project. U hebt in de Commissie een uitvoerige toelichting gegeven omtrent dit project dat over een periode van drie jaar 42 miljoen frank zal opsorpen. Dit project beoogt de bijscholing van docenten in de universiteiten en in de industriële hogescholen, vooral op het stuk van de electronica. Dit opzet kadert volkomen in de derde industriële revolutie van Vlaanderen omdat het er een noodzakelijke onderwijskundige onderbouw aan verleent. De moeilijkheid hierbij is, u weet dat evengoed als al de anderen die zich met die problematiek bezighouden, dat de scholing niet snel genoeg kan gaan in functie van de evolutie in de praktijk. De vraag die hierbij rijst is of er niet teveel subsidies ten goede zullen komen aan de universiteiten. Het is zeker niet zo dat ik vind dat de universiteiten al te veel subsidies krijgen. Maar, het is wel zo dat, wanneer men subsidies gaat verstrekken aan de universiteiten om een scholing mogelijk te maken in de sector van de electronica, men moet nagaan of de opleiding die aan deze universiteitsprofessoren wordt gegeven of die door hen wordt doorgegeven aan anderen, direct zal worden gebruikt. Men dient ook na te gaan of hier geen overlapping gebeurt met gelden die door de nationale regering worden uitgegeven in het kader van het wetenschapsbeleid.

Het is belangrijk deze verdeling te kennen. In de eerste fase worden aan de universiteiten vier instructeurs opgeleid die in een tweede fase op hun beurt dertig docenten zullen opleiden. In een derde fase zullen deze docenten hun opleiding integreren in de electronicaprogramma's van hun respectievelijke instellingen. Zij zullen hierbij verder worden gesteund door de vier instructeurs. Graag wou ik vernemen hoe dat bedrag van 42 miljoen wordt verdeeld over de drie fasen, omdat wij meer aandacht moeten besteden aan de derde fase dan aan de eer-

ste en de tweede fase aangezien daar het veldwerk ten aanzien van de studenten moet geschieden.

Een derde vraag betreft het kunstonderwijs. Ik wil niet stilstaan bij het kunstonderwijs in het algemeen omdat wij daaraan voldoende aandacht hebben besteed in de Commissie. Wij hebben daar ook van gedachten gewisseld over de bijdrage die aan degenen die kunstonderwijs volgen eventueel zou worden gevraagd in de toekomst. Daaromtrent zijn er in sommige gemeenten problemen ontstaan. Mijnheer de Minister, u weet beter dan ikzelf dat het kunstonderwijs slechts in een beperkt aantal gemeenten wordt georganiseerd. Wat mijn streek betreft, kan ik u onmiddellijk in een regio van een tiental gemeenten zeggen waar wel en waar geen kunstonderwijs wordt verstrekt. Tussen Lier en Wijnegem bijvoorbeeld wordt, op één uitzondering na, in geen enkele gemeente kunstonderwijs verstrekt. Dit heeft tot gevolg dat het kunstonderwijs dat in bepaalde gemeenten wordt georganiseerd, niet alleen ten goede komt aan de eigen inwoners maar ook aan de inwoners van de omliggende gemeenten. In sommige gemeentelijke muziekscholen komt slechts één derde van de leerlingen uit de eigen gemeente. Alle gemeenten hebben financiële moeilijkheden waarvoor zij een oplossing moeten zoeken. Wij stellen vast dat zij dan ook in sommige gevallen een bijdrage vragen aan de genietters van het kunstonderwijs.

Over het principe zelf hebben wij in de Commissie uitvoerig van gedachten gewisseld. Wij stellen ons daarover enorm veel vragen. Immers, naar mate de werkloosheid stijgt, neemt ook de behoefte aan dit kunstonderwijs toe. Indien de bijdragen voor het genieten van kunstonderwijs zouden worden opgetrokken zou men, wanneer het om volwassenen gaat, precies die groep treffen waarvan het inkomen is verminderd ingevolge de werkloosheid. Bij kinderen ligt het enigszins anders.

Wat ons vooral verontrust is dat de gemeenten een onderscheid kunnen maken tussen eigen inwoners en inwoners van de omliggende gemeen-

Demeester-De Meyer

ten. Zo werd in de gemeente Wijnegem beslist dat de inwoners van de gemeente zelf geen of slechts een beperkte bijdrage moeten betalen voor het kunstonderwijs terwijl aan de inwoners van de omliggende gemeenten een veel hogere bijdrage wordt gevraagd. In de wetgeving op de schoolvrede vinden wij niets dat dit zou kunnen beletten. Nochtans ontstaat aldus een discriminatie tussen de genietters van het kunstonderwijs. De inwoners van de omliggende gemeenten moeten zich verder verplaatsen, wat reeds hogere kosten met zich brengt en bovendien worden zij gestraft omdat zij geen inwoner zijn van een bepaalde gemeente door het feit dat zij een hogere bijdrage moeten betalen.

Wij zouden daaruit kunnen besluiten dat wij de gemeenten moeten aanzetten overal kunstonderwijs in te richten. Daarmede ben ik het echter niet eens want dit zou de kosten verhogen en de efficiëntie van het kunstonderwijs niet bevorderen.

Mijnheer de Minister, u zou eens moeten nagaan welke mogelijkheden u ter zake heeft, en meer in het algemeen wat de Executieve kan doen, opdat niet langer een onderscheid zou kunnen worden gemaakt tussen inwoners van de eigen gemeente en inwoners van de omliggende gemeenten, Indien het aantal leerlingen in een bepaald gemeente zeer hoog ligt, kan eventueel worden overwogen bijdragen te verstrekken van de gemeenten waaruit de leerlingen worden gerecrueteerd. Graag had ik dat een probleem, dat vooral in bepaalde streken van het land sterk rijst, zou worden onderzocht en dat u de passende maatregelen ten aanzien daarvan zou willen treffen.

Thans nog een laatste element waarover ik zeer bondig zou willen handelen. In de Commissie hadden wij een eerste gedachtenwisseling over een eventuele wijziging die u zou aanbrengen in het toekennen van beurzen, zowel op het niveau van de hoge school als op dat van de universiteit.

Alhoewel uw voorstellen ter zake nog niet zijn afgewerkt, wens ik toch uw aandacht te vragen voor die studenten

die op dit ogenblik verantwoordelijk zijn voor hun studies, die niet meer thuis wonen - niet diegenen die zelfstandig gaan wonen maar toch nog kunnen beroep doen op de kosten die zij bij hun ouders kunnen recuperen - die volledig zelfstandig wensen te leven, teneinde hun de kans te geven hun studies verder te zetten, ook wanneer zij niet meer door hun ouders worden gesteund.

Het koninklijk besluit van 23 augustus 1972 betreffende het minvermogen van kandidaten zal in dat kader vast en zeker moeten worden aangepast.

Ik meen dat het niet logisch is het minvermogen van iemand na te gaan op een jaarbasis maar wel op maandbasis. Dit wil zeggen dat moet worden nagegaan of inderdaad een student of studente in de mogelijkheid verkeerd beperkt in eigen onderhoud te voorzien, maar daarbij nog moet kunnen genieten van een beurs. Men mag zich niet beperken tot het nagaan van het inkomen op een jaarbasis, er dient te worden geïnformeerd naar de verschillende studieperiodes.

Ik hoop dat wij over deze studiebeurzen nog uitvoerige discussies zullen hebben in de komende periode en dat, vooraleer maatregelen te treffen, deze grondig zullen getoetst worden, samen met de leden van de commissie. *(Applaus bij de CVP en de PW)*

De Voorzitter: De heer Desutter heeft het woord.

De heer E. Desutter *(op de tribune)* : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, vooreerst wens ik een kleine suggestie te maken in verband met het muziekonderwijs, daarna zal ik verder uitweiden over het zeevisserijonderwijs.

Mijnheer de Minister, bij het muziekonderwijs wordt zeer veel geld uitgegeven aan verplichte juryleden voor examens. Nochtans wordt door deze diploma's in onze muziekscholen en academies geen enkel of niet veel recht verleend. Wil men via de muziek zijn brood verdienen, dan moet men het koninklijk conservatorium volgen. Zou het niet volstaan in de jury's één vreemd jurylid op te nemen

en het daarbij te houden ? Men zou daardoor veel geld uitsparen dat men kan besteden voor de aankoop van instrumenten of andere benodigdheden. Het is niet mijn bedoeling de jury's volledig lokaal te houden, noch ze af te schaffen, maar wel om de financiële middelen die daaraan worden besteed, te verleggen naar iets nuttiger. Mijnheer de Minister, mijn tweede vraag luidt: is de Commissie van hoger toezicht reeds samengesteld ?

Wat het zeevisserijonderwijs betreft, is de herstructurering ervan in een beslissende fase getreden. Ik stel er prijs op, mijnheer de Minister, u daarvoor te danken en u daarmee trouwens ook geluk te wensen.

Er werd vooral gestreefd om de specificiteit van deze onderwijsvorm te respecteren. Aan de leerlingen die met vrucht het derde jaar van de technische afdeling beëindigen, wordt een getuigschrift van het lager secundair onderwijs afgeleverd. Dat is feitelijk nog maar een minimum voor mensen die een schip besturen dat soms meer dan 60 miljoen heeft gekost, met een uitzonderlijke en uitgebreide technische uitrusting en met een motor van 1000 PK of meer. Dan stellen wij vast dat mensen die bijvoorbeeld wegens zeeziekte of andere redenen niet meer op zee kunnen, wel een getuigschrift of een brevet van de visserij school hebben, doch nergens anders terecht kunnen omdat zij geen erkend technisch diploma bezitten. Hopelijk komt hierin weldra verandering, want het is hoog tijd.

Er werd hier reeds op gewezen dat er inzake herwaardering van het visserijonderwijs heel wat pogingen werden ondernomen in het verleden : de zogenaamde werkgroep Boels, opgericht door de Raad tot verbetering van het visserij onderwijs ; een voorstel van de vrije visserij scholen dat eveneens gestrand is ; Minister Calewaert die een commissie de opdracht gaf om een compromis uit te werken, doch ook deze commissie kwam niet tot resultaten ; ook de Minister van verkeerswezen heeft pogingen ondernomen die zonder concrete oplossingen zijn gebleven.

Wanneer het visserijonderwijs defini-

Desutter

tief onder uw bevoegdheid werd geplaatst, werden de werkzaamheden opnieuw aangevat in samenspraak met de leden van uw kabinet en de directeurs van de visserij scholen. Het is een feit dat de directeur van de Rijksvisserijschool hierin een voorname en stimulerende rol heeft gespeeld. De tekst van de structuurhervorming en de programma's voor een nieuw visserijonderwijs zijn klaar en zullen weldra ter raadpleging aan de adviserende lichamen worden voorgelegd, namelijk de Raad tot verbetering van het visserij onderwijs en de Homologatiecommissie. U heeft beloofd, mijnheer de Minister, dat deze volwaardige secundaire onderwijsvorm op 1 september 1983 zal starten. Ik veroorloof mij u te vragen of dit zo zal blijven, ofwel of u nog onvoorziene moeilijkheden verwacht. In alle geval zou ik meer aandacht willen vragen voor de opleiding van onze vissers, stuurlied en werktuigkundigen. Ik heb reeds gezegd dat elk schip ongeveer 50 tot 60 miljoen kost, wat toch een belangrijke investering is. Het is een investering vol risico's, waarvoor de vissers soms ten koste van hun leven zeer hard werken. Maar daarnaast is er, meer bepaald aan de Oostkust ook voor de behoeften die kunnen geschapen worden door de uitbreiding van de haven van Zeebrugge, te voorzien. Ik denk hierbij aan de korte opleidingen van het personeel voor sleep- en baggerdiensten, personeel dat nu aangewezen is op een privaat bedrijf in Zwijndrecht ofwel naar de ter zake erkende, maar in België spijtig genoeg niet erkende, scholen in Nederland. Ik denk ook aan de opleiding van het kaaipersoneel en dergelijke meer.

Ik zou hier willen pleiten voor de uitbouw van de Rijksvisserijschool van Knokke-Heist tot een, in dit genre, polyvalent centrum. Een dergelijk centrum is aan de Oostkust een dringende noodzaak. Enerzijds is er aan de Oostkust een ongekende vlucht van moderne expansie van de visserijvloot. 90 Procent van de vissersvaartuigen in bestelling zijn voor de Oostkust en de haven van Zeebrugge bestemd.

Anderzijds hebben wij ook de uitbouw van de handelshaven. De nieu-

we zeesluis wordt eind 1983 operationeel. De tonnageklasse van de sluis en mede de recente opvatting van de schepen en het tempo waarmee de behandeling zal moeten geschieden, wijzen op de noodzaak van een goed opgeleid personeel. Het is zeer de vraag in welke mate de geschikte arbeidskrachten kunnen gevonden worden. Een doelbewuste bijscholing van havenarbeiders is ten zeerste vereist, havenarbeiders die vertrouwd zijn onder meer met de huidige laad- en los technieken van de schepen, met de moderne vorm van stapelen, markeren, stufen en verdelen der ladingen, met stouwen en ontstouwen van speciale ladingen, met de behandeling van containers, met het onderhoud, de bediening en de veiligheid van laad- en lostoestellen, met de risico's, de preventies en het ingrijpen in geval van ramp om en rond gevaarlijke goederen - en ik denk hierbij aan de gasen of gevaarlijke vloeistoffen, LNG en dergelijke meer - met de kennis en de betekenis van de gevaarsetiketten, met de individuele en collectieve bescherming... Ik zou nog verder kunnen gaan met een hele lijst zaken met dewelke de mensen, die in de haven van Zeebrugge zullen tewerkgesteld worden, moeten kunnen vertrouwd zijn.

Het is dringend nodig, mijnheer de Minister, ter zake passende initiatieven te nemen.

Er bestaan havenvak scholen in Antwerpen, Rotterdam en Londen. Men kan moeilijk verlangen dat de mensen van de Oostkust naar deze steden moeten gaan om een noodzakelijke opleiding te krijgen.

De visserij neemt een ongekende vlucht. Dit beroep trekt nog heel wat jongeren aan. Van het totaal aantal vissers is 22 procent in ons land jonger dan 21 jaar ; in Nederland, toch een visserijland, is dat slechts 11 procent. Bewijs dat dit bedrijf nog veel toekomst biedt.

Wij hebben aan de Oostkust een pluralistische en bij iedereen bewondering afdwingende rijksvisserijschool die heel wat initiatieven neemt buiten het eigenlijke schoolverband. Het is onder andere deze school die onlangs het initiatief nam tot het inrichten van

recyclageprojecten voor leraars van alle visserij scholen van de kust. En zo kan ik nog veel andere initiatieven aanhalen.

Het is dringend nodig, in afwachting dat het polyvalent centrum er komt, mijnheer de Minister, dat deze school een moderne apparatuur krijgt. Er bevindt zich aan boord van onze vissersvaartuigen een apparatuur die in geen enkele andere visserij school nog te vinden is. Wij moeten meegaan met de snel evoluerende technologische vooruitgang en ook aangepaste programma's voorzien ten behoeve van de sociale promotie. Het zou een nieuw studiecentrum voor navigatie moeten worden, voor communicatie, visopsporing en visverwerking, evenals voor alle met de visserij en de kleine handelsvaart aanverwante beroepen. Ook moet dit centrum ter beschikking staan van alle andere scholen en van de bedrijven.

Ten slotte, mijnheer de Minister, wil ik nog een vraag stellen over het verlengen van de leerplicht. Deze moet gebeuren in de visserij zelf, aan boord van vissersvaartuigen, zoals dat nu het geval is in het kader van het Fonds voor Scheepsjongens. In de visserij is het altijd een traditie geweest zo jong mogelijk naar zee te gaan. Men ziet op tegen een verlenging van de leerplicht. Een visser is van nature iemand die niet aan strakke regels wenst gebonden te worden, die vrij en ongebonden wenst te blijven. Dit verklaart de tegenzin voor schooldiscipline tot 18 jaar, die eerder zou ontmoedigen.

Ik zou graag, mijnheer de Minister, van u de bevestiging krijgen dat de verlenging van de leerplicht in de zeevisserij kan gebeuren aan boord van de vissersvaartuigen. Ik ben ervan overtuigd - u hebt bewezen in het verleden de zeevisserij goed genegen te zijn en u hebt het jongste jaar ter zake al veel werk verricht - dat u rekening zult houden met de suggesties die ik heb gedaan. (*Applaus bij de CVP en de PW*)

De Voorzitter: De heer Van den Brande heeft het woord.

De heer L. Van den Brande (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, mijn-

Van den Brande

heer de Minister, geachte collega's, in samenspraak met de CVP-fractie zou ik, naar aanleiding van de bespreking van deze begroting van onderwijs, enkele bedenkingen willen maken over de communautarisering van het onderwijs.

Bij de grondwetsherziening van 1971 werd inzake onderwijs, artikel 59bis, § 2, een vergelijk uitgebracht waaraan de CVP zich tot op heden heeft gehouden. Na het ontstaan van een Vlaamse regering, los van de nationale, kenden en kennen we tal van bevoegdheidsconflicten, niet alleen tussen de Vlaamse en nationale regering, maar bemerken we ook een verschillende uitvoering en interpretatie van de Grondwet in Vlaanderen en Wallonië.

Onderwijs en cultuur behoren tot de eigenheid van de persoon, moet het nog benadrukt worden? Daarom behoort onderwijs principieel tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen.

Daar de huidige Grondwet geen volledige communautarisering toelaat, of eerder nog een juridische rem betekent voor iedere verdere communautarisering, wenst mijn fractie dat de Grondwet wordt herzien om een volledige communautarisering van het onderwijs mogelijk te maken.

Gezien de meeste - en in Vlaanderen alle - politieke partijen zich recent hebben uitgesproken over een verregaande overdracht van de onderwijsbevoegdheden aan de gemeenschappen en zelfs voor een herziening van het hogerbedoeld grondwetsartikel zelf, is het noodzakelijk en belangrijk te weten in welke richting dergelijke fundamentele herziening zal gaan, om te beoordelen welke stappen nu kunnen worden gezet.

De CVP-fractie is van oordeel dat drie fundamentele voorwaarden aan de basis moeten liggen van een verdere communautarisering van het onderwijs.

1. Iedere Gemeenschap zal haar eigen onderwijsbeleid financieren met eigen inkomsten.

Een uitbreiding van het dotatiesysteem is voor de CVP onaanvaard-

baar. De gewone wet van 9 augustus 1980, titel 1, afdeling 4 en 5, waarbij voorzien wordt in ristorno's op belastingen en heffingen en in een eigen fiscaliteit, zal hier een oplossing moeten bieden.

2. Gezien de schoolvrede steunt op een nationaal pact, moeten in elk van de Gemeenschappen de nodige waarborgen verleend worden voor het behoud van de schoolvrede, de vrije keuze van ouders en leerlingen en de gelijke behandeling van de verschillende netten.

3. Onderwijsaangelegenheden die „gecommunautariseerd" worden, moeten integraal als één samenhangend en globaal pakket aan de gemeenschappen worden overgedragen ten einde ondoorzichtige en zelfs onmogelijke opdelingen en eindeloze bevoegdheidsconflicten te vermijden.

Ook hier meen ik dat de transparantie duidelijk aan de orde moet zijn. Er is echter een „maar" aan verbonden. In afwachting van een herziening van de Grondwet dient artikel 59bis, § 2 toegepast te worden volgens de oorspronkelijke opvatting. Dit betekent dat alleen de normatieve macht betreffende het Schoolpact tot de nationale bevoegdheden behoort. Voor de CVP is het dan ook duidelijk dat in een zeer nabije toekomst hoe dan ook wordt overgegaan tot de communautarisering of verdere communautarisering van volgende onderwijsaspecten :

- het schriftelijk onderwijs ;
- het universitair onderwijs ;
- het kunstonderwijs waarvan volgens ons, ondanks de discussies ter zake, de muziekscholen integraal deel uitmaken ;
- de geassocieerde fondsen ;
- de PMS-centra ;
- het buitengewoon onderwijs ;
- het onderwijs voor sociale promotie.

Ik durf dus zeggen dat de optiek en de strategie op korte termijn reeds een behoorlijk bevoegdheidspakket mogelijk maken wanneer wij daartoe het nodige politieke voluntarisme aan de dag leggen.

Het heeft niet veel zin de zeven uitzonderingen - ik zou ze bijna de ze-

ven nationale sectoren in het kader van het onderwijs durven noemen en het is dus niet alleen in andere aangelegenheden dat wij kunnen spreken over nationale sectoren - uit de genoemde te communautariseren onderwijspakketten te lichten omdat wij van oordeel zijn dat dit zal leiden tot een zinloos juridisch steekspel dat aan de initiële bedoeling van de wetgever voorbijgaat.

Immers, wie zal de talrijke vragen hieromtrent beantwoorden? Welk Overlegcomité zal in staat zijn, en binnen welke termijn eventueel, het begrip „schoolvrede" te omschrijven? Is het ruimer dan het begrip „Schoolpact"? Of worden er materies behandeld in het pact die buiten de schoolvrede vallen?

Of volgende vragen: wat valt juist onder schoolvrede, is het Schoolpact één van de zeven uitzonderingen van de Grondwet of zijn de zes andere uitzonderingen een illustratieve opsomming van de materies van het Schoolpact zelf? Wat moet begrepen worden onder leerplicht? Wat zijn onderwijsstructuren? Over welke diploma's gaat het? Wat wordt verstaan onder toelagen? Wordt met „personeelswedde" ook „personeelsstatuut" bedoeld? Hoe ruim of hoe beperkt zijn de uitzonderingen betreffende de schoolbevolkingsnormen? Welke van deze uitzonderingen zouden van toepassing zijn op het universitair onderwijs?

Er stellen zich dus talloze vragen. De bestaande interpretaties en toepassingen van artikel 59bis, § 2 zijn exemplarisch, illustratief, pragmatisch en derhalve voorlopig.

Wij zijn van oordeel dat de interpretatie van artikel 59bis, § 2 niet kan en niet mag voorbijgaan aan de dynamiek van de staatshervorming. De Grondwet verzet zich trouwens nergens tegen het toevertrouwen aan de gemeenschappen van de uitvoerings- en budgettaire bevoegdheid inzake onderwijsaangelegenheden, inclusief in de voor normering aan de nationale overheid voorbehouden materies.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, de CVP is van oordeel dat het onderwijsbeleid, zoals het nu

Van den Brande

reeds in feite door elk van de beide Ministers van Nationale Opvoeding wordt gerealiseerd, dient onderworpen te worden aan de politieke controle der Gemeenschappen. Het zwaartepunt van de discussie over het onderwijsbeleid dient daarom, met het oog op een democratische politieke besluitvorming, gesitueerd te worden in de Vlaamse Raad.

Ik meen dat het niet enkel gaat om een intentieverklaring maar dat een aantal scharnieren ook nu reeds aanwezig zijn, zonder herziening van artikel 59bis, en dat wij daar ook maximaal zouden moeten gebruik van maken.

Mijnheer de Voorzitter, dit waren enkele beschouwingen die ik namens de CVP-fractie wou naar voren brengen. Ik geloof dat het belangrijk is gedurende de volgende maanden en jaren aan de weg te timmeren. (*Applaus bij de CVP*)

De Voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ? (*Neen*)

De heer Lenssens, Gemeenschapsminister van leefmilieu, waterbeleid en onderwijs, heeft het woord.

Minister J. Lenssens (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, op mijn beurt dank ik rapporteur, de heer Piot en ik feliciteer hem omdat hij zeer nauwgezet verslag heeft uitgebracht, zowel schriftelijk als mondeling op deze tribune, over de besprekingen die een aantal weken geleden in de Commissie hebben plaats gehad.

De heren Heughebaert, Breyne, Laridon en Van den Brande hebben gehandeld over de communautarisering van het onderwijs.

De beide laatsten hebben hoofdzakelijk het standpunt van hun fractie in deze Raad meegedeeld. Ik denk niet dat zij daarop een repliek verwachten.

Op dit ogenblik vinden er gesprekken plaats binnen de Vlaamse Executieve om een consensus, een eenduidig standpunt te bereiken met het oog op de besprekingen in het Overlegcomité tussen de nationale regering en de

Executieven. Die besprekingen zijn reeds ingezet. Op een bepaald ogenblik leek het erop dat de vier fracties vertegenwoordigd in de Executieve akkoord konden gaan over een vrij algemene maar toch fundamenteel oriënterende tekst.

Dit standpunt werd nadien getoetst aan de mening van de verschillende fracties en de bureaus van de verschillende partijen die amendementen en tekstwijzigingen voorstelden. Deze zijn op dit ogenblik nog in bespreking. Er is echter duidelijk afgesproken dat wij binnen de Executieve vóór het einde van deze maand zullen vaststellen of er een consensus bestaat over een globale oriënterende tekst, eventueel mits bijlagen die specifieke standpunten van bepaalde partijen verduidelijken, dan wel of er geen consensus mogelijk is. In dit laatste geval zullen wij in het Overlegcomité wel voor problemen staan omdat er dan ook geen eensgezindheid zal kunnen worden bereikt, wat moeilijk kan worden als het over concrete materies gaat.

Ik hoop nochtans dat een consensus zal worden bereikt. Dat lijkt mij de enige mogelijkheid om duidelijkheid te krijgen over de bevoegdheidsverdeling en de juiste interpretatie van het fameuze artikel 59bis, § 2, 2° waar de zeven uitzonderingen worden gestipuleerd. Juist de interpretatie van die uitzonderingen geeft aanleiding tot vrij belangrijke meningsverschillen.

Ik ben er zeker van dat de vier partijen vertegenwoordigd in de Executieve het erover eens zijn dat de schoolvrede moet bewaard blijven in elke hypothese, bij elke interpretatie en bij elke stap naar een volledige communautarisering van het onderwijs.

Daarnaast is er een communautair politiek aspect. In de Vlaamse Executieve is men het er grotendeels over eens dat elke stap naar de communautarisering van het onderwijs door de Gemeenschappen met eigen financiële middelen moet worden gefinancierd, dat wil zeggen volgens de bepalingen van de gewone wet van 9 augustus 1980, met geristorneerde belastingen. In het Zuiden van het land echter heeft men daarover een andere mening, wat u wellicht weet.

Samenvattend blijkt dat de communautarisering niet alleen politiek-ideologisch een belangrijk probleem is maar bovendien wordt doorkruist door communautaire aspecten inzake financiering. Hoe kan het anders in dit land?

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, wij hopen in ieder geval in de komende maanden, in overleg met de centrale regering, enige duidelijkheid te hebben wat het kunstonderwijs betreft. De heer Breyne heeft daarop onder meer aangedrongen.

Aan de heer Heughebaert deel ik mede dat er binnen de Executieve, sinds het begin van deze ambtsaanvaarding, hieromtrent geen enkel meningsverschil bestaat. Wij staan op het status-quo, ongeacht wat men aan Franstalige zijde zou doen. U weet trouwens dat geheel de discussie ter zake eigenlijk is gebeurd naar aanleiding van een discussie tussen de nationale Minister voor Onderwijs aan Franstalige zijde en de Franstalige Gemeenschapsminister voor onderwijs die beiden hun zienswijze aan de Raad van State hebben getoetst. U kent het advies van de Raad van State van juni 1982. Het is naar aanleiding van het eerste gesprek in het Overlegcomité regering-Executieve dat verschillende leden van de twee Executieven hebben gevraagd om het gesprek te verruimen en het niet te beperken tot de betwisting omtrent het kunstonderwijs. De centrale regering is hierop ingegaan.

Ik zal nu pogen een globaal antwoord te geven, want er werden vele kleine vragen gesteld, in verband met een specifieke sector van het kunstonderwijs, met name het muziekonderwijs. Onder meer de heren Breyne, Heughebaert, Laridon, Desutter en mevrouw Demeester hebben hier het woord gevoerd. De heer Laridon heeft verwezen naar de stelling verdedigd door de heren Heughebaert en Breyne.

Wat de sanering, het beheersen van de stijging van de uitgaven in de sector kunstonderwijs betreft, kan ik duidelijk stellen dat daar tot op heden nog geen enkele beslissing werd genomen. Er werden wel reeds met de administratie een aantal voorstellen uit-

Mevrouw W. Demeester-De Meyer (CVP) in gesprek met Gemeenschapsminister van leefmilieu, waterbeleid en onderwijs J. Lenssens (CVP)

gewerkt die vanaf volgende week aan de diverse middens, zoals aan de Vereniging van de Belgische Steden en Gemeenten, aan de syndicale organisaties en aan andere betrokken milieus zullen worden voorgelegd. Drie beginselen, beschouwingen of uitgangspunten, liggen aan de basis van het vrij bescheiden pakket maatregelen dat ik zou willen voorstellen.

Ten eerste, elke maatregel moet op zijn efficiëntie worden getoetst. Wij moeten geen grote moeilijkheden zoeken bij de organisatie van bepaalde richtingen in het kunstonderwijs om slechts een marginaal effect te bereiken. Ten tweede, moeten wij rekening houden met het feit dat 93 procent van de 3.015 miljoen voor de begroting 1983 voor het kunstonderwijs in Vlaanderen naar personeels- of weddekosten gaat. Dit betekent dat wanneer wij ernstige besparingen zouden willen of moeten doen, er een onmiddellijk gevaar is voor de tewerkstelling. Het is mijn streven niet aan de tewerkstelling te raken. Een derde

uitgangspunt betreft uiteraard de kwaliteit van het kunstonderwijs in Vlaanderen. Ondanks de experimenten aan Franstalige kant hebben wij in Vlaanderen een uitstekend kwalitatief kunstonderwijs dat zijn weerga nauwelijks heeft in de Westerse wereld. Enkel de Sovjet-Unie wellicht kan bogen op een gestoffeerd en uitgebreid kunstonderwijs. Vooraleer een maatregel te nemen wordt nagegaan of hij de kwaliteit van het kunstonderwijs niet in het gedrang brengt, en of hij pedagogisch verantwoord is. Ik zeg er echter onmiddellijk bij dat men om aan te tonen of te bewijzen dat een bepaalde maatregel pedagogisch wel of niet verantwoord zou zijn, men zeer gemakkelijk argumenten aanvoert. Die pedagogische verantwoording is een vrij rekbaar begrip.

Over de concrete maatregelen dacht ik dat het niet zo geïjkt is hierover nu te spreken, maar de heer Heughebaert heeft wel zijn ongerustheid geuit over het individueel onderricht.

Ik kan hem ter zake geruststellen. Wij

denken er niet aan om voor alle muziekscholen of academies het individueel onderricht van twee leerlingen per uur op drie te brengen. Wel overwegen wij het verplicht maken van 3 leerlingen per uur in die muziekscholen en academies waar men een wachtlijst heeft en waar omwille van het gebrek aan mogelijkheden van uitbreiding onder meer wegens de remwet leerlingen op een wachtlijst staan. Daar wordt dus in overweging genomen de verplichting op te leggen, uiteraard voor het eerste jaar lagere graad, om drie leerlingen per uur aan te nemen. Ik dacht dat dit - het is een discussie die wij moeten hebben met de sector - een vrij goede compromisformule is, want wij behouden zodoende de tewerkstelling waarvoor men gevoelig is en anderzijds doen wij iets aan de lange wachtlijsten in sommige gemeenten waar talrijke jongeren de kans niet krijgen om muziekonderwijs te volgen.

De heer A. Laridon : Niet voor alle instrumenten.

Minister J. Lenssens: Het is waar voor de wachtlijsten. Men schermt gemakkelijk met de wachtlijsten. Ik heb cijfers horen citeren van om en rond de 12.000 leerlingen. Dat kan, maar ik ken geen enkele instantie die mij precies kan zeggen hoeveel kinderen er juist in elke school op de wachtlijsten staan. Dit zullen wij kunnen toetsen aan de hand van dit voorstel.

De heer Heughebaert heeft dan een vraag gesteld omtrent de kunsthumaniora en de mislukking daarvan. Ook de heer Breyne heeft, iets beleefder, iets zachter, over hetzelfde probleem gehandeld.

In deze materie zou ik een beroep willen doen op uw zin voor relativiteit van een dergelijke uitspraak. De kunsthumaniora's werden inderdaad destijds opgevat - dit is ook vandaag nog het geval - als één van de vormen, niet exclusief, van een pre-professionele muziekopleiding.

Ik heb cijfers die aantonen dat er op dat vlak, in tegenstelling met wat de informant van de heer Heughebaert voorhoudt, helemaal geen mislukking is. Ik had in dit verband enkele cijfers

Lenssens

op zak, maar aangezien ik ze niet onmiddellijk terugvind, zal ik ze u schriftelijk mededelen. Voor de jaren die we hebben kunnen nagaan tot en met het schooljaar 1979-1980, weliswaar rekening houdend met het feit dat de muziekhumaniora pas in het jaar 1973-1974 startte, bewijzen de cijfers dat de uitslagen in de conservatoria op het vlak van de eerste prijzen in de normale verhouding liggen van wat men kan verwachten van een pre-professionele inrichting. De mislukking is dus helemaal niet zo duidelijk als sommigen het willen laten overkomen.

De heren Heughebaert en Breyne hebben vragen gesteld over de concurrentieproblemen ten opzichte van de gemeentelijke muziekscholen als gevolg van de uitvoering van het koninklijk besluit van 30 maart 1982 inzake de programmatie en de rationalisatie van het secundair onderwijs. Ook hier moet men niet te snel roepen. Hier moet immers rekening worden gehouden met het nadeel veroorzaakt door de gesplitste bevoegdheid, waarover geen duidelijkheid is. De muziekhumaniora behoort tot de gemeenschapsbevoegdheid, terwijl het algemeen secundair onderwijs tot de bevoegdheid van de centrale regering behoort. Wat is nu de toestand voor de nationale sector van nationale opvoeding. Er is één rijksinrichting te Oostende met een muziekoctie in het VSO. In Antwerpen is er één officieel gesubsidieerde stedelijke onderwijsinstelling met dezelfde optie. In het vrij gesubsidieerd onderwijs is er voor het schooljaar 1982-1983 één school in Turnhout waar de optie muziek in het VSO werd aangevraagd en toegekend. Voor volgend schooljaar werden twee aanvragen gedaan die nog niet werden goedgekeurd, met name in Hasselt en Mechelen. Een derde aanvraag voor Antwerpen in het vrij onderwijs, maar met ingang van het schooljaar 1984-1985 werd ingediend, maar nog niet goedgekeurd. De vrees - die ook in de Commissie tot uiting kwam - dat een niet correcte concurrentie zou ontstaan op vrij massale schaal, wordt dus door de cijfers weerlegd. Bovendien moet ik er op wijzen dat het hier altijd gaat om afdelingen

van autonome scholen, ressorterend onder autonome inrichtende machten. Zoals reeds in de Commissie gezegd, gaat het hier helemaal niet om afdelingen van het Lemmensinstituut.

De heren Breyne en Heughebaert hebben ook vragen gesteld omtrent de cumulatiebeperking. Sta mij toe hierover een vrij algemene uitleg te geven. U kent de cumulatierelaties die elkaar hebben opgevolgd. De eerste dateert van de programmawet van 24 december 1976 en werd wegens de specifieke toestanden in het kunstonderwijs nadien bij koninklijk besluit aangepast, of beter gezegd versoepeld. In het kunstonderwijs mag niet meer tot één derde, maar mits het vervullen van bepaalde voorwaarden tot maximaal twee derden worden gecumuleerd. In de loop van het jaar 1982 werden ingevolge de bijzondere machten verschillende cumulatieve besluiten door de centrale regering getroffen die ook van toepassing zijn op het onderwijzend en ander personeel van het kunstonderwijs. Ik kan u zeggen dat, gelet op de specificiteit - en ik ga niet in de techniek gaan - van het kunstonderwijs, ik de wettelijk voorziene afwijkingmogelijkheden optimaal, in functie van de noden van de scholen, toepas. Dit wil zeggen dat, daar waar het kan afwijkingen toegestaan worden, afwijkingen op voorstel van de administratie overigens, die elk probleem zorgvuldig onderzoekt. Natuurlijk, mijnheer Heughebaert, zijn hier en daar gevallen voor het behoud van een cumul die niet pedagogisch is verantwoord of het bewijs niet werd geleverd dat er geen andere kandidaten waren in de streek van de nodige kwalificaties.

Trouwens, dit geeft mij de gelegenheid te zeggen dat, wat voor enkele jaren nog het geval was, er het laatste jaar geen zeer groot tekort aan onderwijzend personeel in het muziekonderwijs in geen enkel sub-gewest meer bestaat. Ik ga niet beweren dat er geen problemen meer bestaan voor een aantal scholen in bepaalde sub-gewesten, maar, globaal gezien, is dit probleem de jongste jaren, wellicht ingevolge de cumulatieve maatregelen van 1976 veel minder scherp. Ik wil zeggen dat wij met de invoering van de

cumulatie maatregelen een zeker effect hebben bereikt en dat wij meer mensen hebben tewerkgesteld.

Daarstraks heb ik gezegd dat ik, omwille van de specificiteit, in het kunstonderwijs afwijkingen zo nodig zal toestaan. Welnu, ik kan daaraan nog toevoegen dat de cumulatieve beperkingen niet mogen schaden aan de kansen van kunstenaars uit de praktijk en van hoog gehalte, die niet altijd over de nodige bekwaamheidsbewijzen beschikken maar die ingevolge de cumulatieve er buiten vallen. U wil stellen dat ervoor zorg moet gedragen worden dat een aantal mensen van niveau, kunstenaars uit de muziekwereld maar ook uit de beeldende kunsten, in het onderwijs zouden kunnen blijven, niettegenstaande de cumulatieve regeling.

Ik meen, mijnheer de Voorzitter, collega's, dat dit de belangrijkste bemerkingen waren in verband met het kunstonderwijs.

Ik kom thans aan het zeevisserijonderwijs, waarover de heren Laridon en Desutter hebben gesproken, zij het dan met een tegengestelde visie.

De heer Laridon heeft - en ik dank hem daarvoor - een zeer nauwgezet historisch overzicht gegeven van de lijdensweg van „het oude zeer” van de herstructurering van deze op het vlak van kwantiteit beperkte onderwijsvorm. Zoals de heer Laridon heeft gezegd, gaat het om een kleine 250 leerlingen, die dan nog verspreid zijn over vijf verschillende kleine scholen of afdelingen van grotere scholen, waarvan één rijksonderwijsinstelling, één stedelijke instelling, twee vrije instellingen en dan nog een vijfde school, met name de VZW, Ibis, die een apart statuut heeft. U begrijpt dat het belang qua kwantiteit niet mag worden overroepen. Desalniettemin werkte men gedurende 10 jaren in allerhande commissies, door de heer Laridon opgesomd, ten einde een oplossing te zoeken. Thans zijn wij zo ver dat ik kan bevestigen dat alles laat voorzien dat de nieuwe structuur en de nieuwe programma's met het oog op zowel de technische als de beroepsrichting, zullen in voege treden vanaf 1 september 1983. Wat de homologatie betreft, daarover hebben wij op het kabinet,

Lenssens

met collega Coens en met de administratie van de homologatiecommissie gesprekken gehad. Ter zake bestaat geen enkel probleem van principiële aard.

Zeer binnenkort gaan wij, mijnheer Laridon, dit globale voorstel voor advies voorleggen aan de Raad tot verbetering van het zeevaartonderwijs, afdeling zeevisserij, en ook uiteraard aan het departement Nationale Opvoeding en aan de sociale partners.

De heer Laridon stelde dat dit eigenlijk een terugkeer was naar het onderwijs van het type II en dat het geen VSO meer was, wat eigenlijk de optie was van de Commissie Boels.

De Commissie Boels heeft voortreffelijk werk geleverd. Het is trouwens dank zij het werk van deze Commissie dat men zo snel is kunnen opschieten. Zoals ik in de Commissie reeds naar voren bracht bleek uit het laatste voorstel van de Commissie Boels, die virtueel uit mekaar was gevallen, dat er geen consensus mogelijk was. Onder leiding van een kabinetmedewerker hebben wij samen met de vijf directies en telkens begeleid van mensen uit de administratie van Verkeerswezen en of Nationale Opvoeding, aan een intens tempo, vergaderd meestal in Heist maar soms ook elders. Er was een goodwill aanwezig bij alle vijf directieleden. Dit heeft geleid tot het voorstel dat u kent en dat erin bestaat dat men één gemeenschappelijk jaar zou hebben, met name het eerste jaar. Pas vanaf het tweede schooljaar zouden de leerlingen moeten kiezen, in afspraak met het PMS, de leerkracht en de directie, of ze naar een beroepsrichting of een technische richting wensen over te gaan.

Vanaf het derde leerjaar in de technische richting kan er dan gekozen worden tussen de specialiteit dek of de specialiteit machine. In de beide vormen van de technische richting is er dan nog een vierde kwalificatiejaar. Na het derde jaar zullen de studenten die de technische richting volgen een gehomologeerd getuigschrift ontvangen van lagere secundaire studies, die hen toegang verlenen tot andere en hogere vormen van het secundair on-

derwijs.

In tegenstelling tot uw vrees blijft het wel mogelijk om over te schakelen naar een technische onderwijsinstelling of richting van het type I of van het type II.

De beroepsafdeling zou ook vier studiejaren tellen. Naast het gemeenschappelijk eerste jaar zou er een tweede en een derde jaar in de beroepsafdeling kunnen gevolgd worden, met, om te eindigen, een vierde kwalificatiejaar.

Om aan te tonen, collega Laridon, dat het hier noch een zuiver type I, noch een zuiver type II regime is, zal ik enkele punten naar voren brengen.

Het gemeenschappelijk eerste jaar voor de beroeps- en technische afdeling wijst erop dat wij niet geopteerd hebben voor een leerjaar A en B zoals oorspronkelijk voorzien. Er bestaat dus een algemene vorming over de twee afdelingen heen. De keuze in de technische richting tussen de specialiteit dek en de specialiteit machine is uitgesteld tot het derde jaar, enzovoort.

Ten einde tot een oplossing te komen heeft men een compromisformule gevonden, die aan de drie doelstellingen die u heeft opgesomd, beantwoordt.

De heer A. Laridon: Ik ga niet akkoord dat met uw project de keuze van overschakelen bestaat van het visserijonderwijs naar het algemeen VSO en omgekeerd. Ik betwist dit.

Minister J. Lenssens : Het kan, maar het zal beperkter in mogelijkheid zijn dan met een zuivere VSO-formule. U mag evenwel niet zeggen dat het totaal uitgesloten is.

Dit type van hervormingsvoorstel dat de goedkeuring van de vijf directies wegdraagt is het enige haalbare op dit ogenblik. U heeft zelf gezegd dat men er tien jaar of langer mee bezig is. Ik geef de voorkeur aan minder academische discussies en aan een compromisvoorstel dat haalbaar is in de realiteit, dan nog twee, drie of vier jaar te verliezen.

De heer A. Laridon: U heeft nog altijd de goedkeuring niet van de Raad voor

de Verdediging van het Zeevaartonderwijs, daar waar het oorspronkelijk ontwerp dit wel had. Bovendien weet u nog steeds niet zeker of met uw project de diploma's homologeerbaar zullen zijn.

Minister J. Lenssens: Op basis van de contacten met het departement van onderwijs en met leden van de homologatiecommissie, kan ik stellen dat ik geen enkel principieel beletsel meer zie opdat binnenkort de homologatiecommissie zich gunstig zou uitspreken.

De heer A. Laridon : De inspectie van het secundair onderwijs staat niet zo gunstig ten opzichte van het nieuwe project.

Minister J. Lenssens : Ik herhaal het: het is wellicht niet volmaakt, maar het is zeker een fundamentele verbetering van de kwaliteit van het onderwijs, rekening houdend met zijn specificiteit. Bijgevolg is het beter iets onvolmaakt te doen dan twee a drie jaar te verliezen en een generatie jongere mensen niet de voordelen te laten genieten van een aangepast en vernieuwd onderwijs.

De heer A. Laridon : Mijnheer de Minister, ik hoop zoals u dat het in orde komt. Voor mij liever een oplossing die niet volmaakt is, dan helemaal geen oplossing. Ik betwijfel echter sterk of u de goedkeuring van de Raad voor het zeevaartonderwijs, afdeling zeevisserij zult krijgen. Ik betwijfel vooral de goedkeuring van de homologatiecommissie. Ik hoop echter dat mijn twijfels niet gegrond zullen zijn.

Minister J. Lenssens : Mijnheer Laridon, ik hoop dat eveneens, maar met iets meer zekerheid.

De heer Desutter heeft in verband met het zeevisserij onderwijs precieze vragen gesteld betreffende de verlenging van de leerplicht. Hij heeft gevraagd of dit op een zeevisserij schip kan gebeuren. Persoonlijk sluit ik dat niet uit. Mijns inziens zijn dit mogelijkheden die dienen te worden onderzocht. Er is tevens een aangepast onderwijs van sociale promotie in het zeevisserijonderwijs noodzakelijk. Ook de heer Laridon heeft daarop gealludeerd, onder meer om ouderen

Lenssens

een vorm van bijscholing te geven. Dat past, mijns inziens, in het ontwerp van wet inzake de verlenging van de leerplicht. Principieel sta ik positief ten aanzien van zijn vraag.

In verband met de modernisering van de apparatuur, waarover de heer Detsutter sprak, verwijs ik naar de begrotingsinspanningen van de Vlaamse Gemeenschap onder meer om het schoolschip „De Broodwinner" te moderniseren.

Mijnheer de Voorzitter, thans kom ik tot enkele kleinere sectoren van het onderwijsbeleid van de Vlaamse Gemeenschap.

Mevrouw Demeester heeft vragen gesteld over het industriële vormingsprogramma inzake micro-electronica, Invomec. Zij vroeg of het hier om geen dubbel gebruik gaat. Mevrouw Demeester, u spreekt daarbij over 42 miljoen. Rekening houdend met het aandeel van de investeringen die moeten gebeuren in verband met software en hardware is het bedrag hoger. Een deel van het budget komt voor op de begroting van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve, wegens zijn bevoegdheid inzake economie. De 42 miljoen waarvan sprake, betreffende de drie fases en worden op de begroting van onderwijs ingeschreven, omdat het niet gaat om wetenschapsbeleid of ook geen element daarvan uitmaakt. Het is een zuivere onderwijsaangelegenheid. Gelet op het dringend karakter en omdat daarvoor geen marge bestond binnen de huidige universitaire kredieten werd een tijdelijke vzw Invomec opgericht voor drie jaar, ten einde een dertigtal docenten en assistenten, zowel van de universiteiten als van de industriële hogescholen, een vorming te verstrekken inzake het ontwerpen van de zogenaamde VLSI-chips. Wij hoeven hier daarover geen verdere technische uitleg te geven aangezien het verslag van de heer Piot hieromtrent voldoende gegevens bevat.

Mijn antwoord is duidelijk. Er kan geen overlapping zijn. De vier docenten die de opleiding volgen sedert oktober 1982, de dertig andere docenten die vanaf oktober 1983 volgen, doen

niet aan wetenschappelijk researchwerk. Zij worden zelf opgeleid in het ESAT-laboratorium van de KUL.

In verband met de spreiding van de 42 miljoen kan ik meedelen dat het deel op de onderwijsbegroting voor fase 1: 8,8 miljoen belooft, voor fase 2, begroting 1984 : 15,5 miljoen en voor fase 3 : 18 miljoen.

In verband met de investeringen zal ik schriftelijk antwoorden.

Mevrouw Demeester heeft het ook gehad over het experiment Vesoc, het experiment over de niet direct arbeidsmarktgerichte beroepsopleiding dat wij samen met de RVA en met collega Poma zouden willen opzetten voor een aantal ongeschoolde jongeren tussen 16 en 20 jaar. Zij had hieromtrent enige zorg in verband met de overlapping met andere experimenten voor het beroepsonderwijs. In het beroepsonderwijs gaat het over de hervorming in een sector waar jongeren een schoolse beroepsvorming krijgen, terwijl het hier gaat om jongeren die reeds theoretisch op de arbeidsmarkt zijn, maar nergens werk vinden omwille van hun hoge graad van ongeschooldheid en onaangepastheid om op de arbeidsmarkt enige kans op succes te hebben. De bedoeling met het experiment is ruimer, zoals trouwens werd uiteengezet in de commissie. Het gaat niet om een gewone klassieke vorming. Door een aantal zogenaamde doeprojecten willen wij een schakelfunctie tot stand brengen, opdat deze jongeren hetzij naar een of andere vorm van onderwijs van sociale promotie zouden kunnen gaan, hetzij voor een beroepsopleiding in het kader van de RVA of een middenstandsopleiding in aanmerking zouden komen, hetzij in een bepaalde werkkring zouden kunnen terechtkomen, nadat zij deze cyclus hebben gevolgd.

Ik kan aan mevrouw Demeester de verzekering geven dat er overleg is geweest met mijn collega Coens. Er is een principieel akkoord van zijnenwege om voor elk experiment twee ervaren leerkrachten uit het technisch of beroepsonderwijs te detacheren, derwijze dat de kosten daarvan niet op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap zelf zullen wegen.

Met betrekking tot de studietoelagen heeft mevrouw Demeester de zorg uitgedrukt dat alleenstaande studenten niet uit het stelsel mogen worden gesloten. Met andere woorden dat men rekening moet houden met de studenten die fictief gedomicilieerd zijn om te ontsnappen aan de inkomsten van de ouders. Ik kan u geruststellen dat ook in de nieuwe berekeningswijze die door de Hoge Raad wordt voorgesteld, die wij onderzoeken en die eerlang ter beslissing moet worden gesloten. Met andere woorden dat men rekening moet houden met de studenten die fictief gedomicilieerd zijn om te ontsnappen aan de inkomsten van de ouders. Ik kan u geruststellen dat ook in de nieuwe berekeningswijze die door de Hoge Raad wordt voorgesteld, die wij onderzoeken en die eerlang ter beslissing moet worden voorgelegd aan de Executieve een mogelijkheid tot het bekomen van een beurs is ingeschreven niettegenstaande het basisbeginsel het gezinsinkomen blijft. Bij uitzondering zullen alleenstaande studenten met een bepaald inkomen binnen een bepaalde periode en die dit kunnen bewijzen, zoals ik reeds zei, kunnen genieten van een studietoelage.

Mevrouw Demeester heeft ook nog een vraag gesteld in verband met het muziekonderwijs en meer bepaald wat betreft de bijdrage van de leerlingen die sommige gemeenten reeds vragen. Ik heb geen enkel concreet gegeven daarover. Ik meen echter dat het wettelijk niet kan verboden worden dat, wanneer het beheer van een stedelijke of gemeentelijke muziekcademie beslist een deelname voor het gebruik van een instrument te vragen, dit ook wordt toegepast. Meer bedenkelijk lijkt mij het feit dat een onderscheid wordt gemaakt tussen kinderen wonende in de gemeente en kinderen wonende in de omliggende gemeenten. Ik heb geen kennis van zulke feiten. Ik dank u echter voor de mededeling. Dat laat ons toe de zaak te onderzoeken.

In dat verband kan ik u mededelen dat wij er aan denken een bijdrage te vragen aan de volwassenen. U hebt hier gevraagd ervoor op te letten dat weer niet de economisch zwakken worden getroffen. Men vindt natuurlijk altijd

Lenssens

argumenten om elke maatregel in vraag te stellen. Wij denken hier aan een deelname in de kosten - niet aan een inschrijvingsgeld dat wel zal worden gevraagd voor alle vormen van hoger kunstonderwijs - voor alle leerlingen zowel in het muziekonderwijs als in het onderwijs in de beeldende kunsten van 1.500 frank per jaar. Dat moet nog verder worden overlegd met de verschillende middens. Wij menen echter dat een meer dan 25-jarige normaal gesproken 500 frank per trimester kan aanwenden om op een artistieke manier zijn vrije tijd te gebruiken of om zich in een preprofessionele richting te bewegen.

Mevrouw W. Demeester-De Meyer : Mijnheer de Minister, ik ben van oordeel dat u een onderscheid zou moeten maken wat de volwassenen betreft tussen diegenen die een normaal arbeidsinkomen verwerven en diegenen die genieten van een werkloosheidsvergoeding. Wij stellen immers meer en meer vast dat deze laatste categorie naar het kunstonderwijs gaat. Ik wil daarover mijn zorg uitdrukken. Ik meen niet dat een deelname van 1.500 frank te veel is. Alles hangt af van uit welke situatie men vertrekt.

Een tweede bedenking betreft het onderscheid tussen leerlingen-inwoners van de gemeente en leerlingen wonende buiten de gemeente. Het betreft hier concrete maatregelen die van toepassing zullen zijn vanaf 1 september 1983 en die door de gemeenten zijn goedgekeurd. Van dan af zal men een inschrijvingsgeld vragen aan studenten buiten de gemeente van 1.000 frank. Dat benadert al het bedrag dat men aan de volwassenen zou vragen. Wat zal men dan aan de volwassenen buiten de gemeenten vragen ? Enerzijds 1.000 frank en anderzijds 1.500 frank. Wanneer het gaat over betrokkenen die in een moeilijke financiële situatie zitten omwille van tewerkstellingsmoeilijkheden, dan meen ik toch dat daarmee rekening zou moeten worden gehouden ook al betreft het hier geen hoge bedragen. Ik vind de discriminatie die men doorvoert voor buitengemeentelijke studenten onaanvaardbaar.

Anderzijds vraag ik mij af, mijnheer

de Minister, wat uw antwoord zal zijn als u een aanvraag voor oprichting van kunstonderwijs ontvangt van verschillende gemeenten. U zal, als verantwoordelijke voor dit onderwijs samen met uw collega voor binnenlandse aangelegenheden die ter zake ook een bevoegdheid heeft, de nodige maatregelen moeten treffen opdat dit onderscheid niet zou worden gemaakt. Als de leden van een gezin met vier of vijf kinderen - en gelukkig zijn die er nog - kunstonderwijs wil volgen en daarvoor zowel aan het ministerie als aan de gemeente een bijdrage moeten betalen, wordt dit wel een vrij dure aan gelegenheid vooral, voor gezinnen met een beperkt inkomen. Deze maatregel lijkt mij moeilijk aanvaardbaar.

Minister J. Lenssens : Mevrouw Demeester, ik herhaal dat het voorstel dat wij aan de betrokken middens zullen voorleggen er toe strekt aan elke leerling boven de 25 jaar in het muziekonderwijs of in het onderwijs voor beeldende kunsten, een bijdrage in de kosten te vragen voor het gebruik van instrumenten, van infrastructuur en van materialen nodig in bijvoorbeeld de schilder- of in de beeldhouwklas. Het is zeer moeilijk daarbij een uitzondering te maken voor werklozen.

Uw bezorgdheid over wat in de gemeente Wijnegem gebeurt kan ik zeer goed begrijpen. Ik ben eveneens van oordeel dat een gemeente geen onderscheid mag maken tussen eigen inwoners en inwoners van een naburige gemeente vermits het kunstonderwijs integraal wordt gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap.

Voor de niet-erkende muziekscholen, waar de wedden ten laste vallen van de gemeente, liggen de zaken anders. In het besluit dat de Executieve desgevallend zal uitvaardigen met betrekking tot de bijdrage van 1.500 frank die zal worden gevraagd voor de meer dan 25-jarigen, zou eventueel een bepaling kunnen worden opgenomen waardoor elke bijkomende bijdrage voor deelname in de kosten zou worden verboden. Wij zullen die mogelijkheid onderzoeken. Indien u nadere gegevens kunt verstrekken over het voorbeeld dat u heeft aangehaald, zal ik deze in dank aanvaarden. Het kan er misschien toe bijdragen andere

gemeenten te verhinderen soortgelijke maatregelen te treffen.

Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ik meen op die wijze in grote lijnen een antwoord te hebben verstrekt aan de collega's.

Mochten bepaalde detailvragen niet beantwoord zijn, dan kan ik de collega's geruststellen, zij zullen ter zake een schriftelijk antwoord krijgen. *(Algemeen applaus)*

De Voorzitter: Vraagt nog iemand het woord ? *(Neen)*

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter : Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 10 uur opnieuw bijeen om de algemene bespreking van de uitgavenbegroting voort te zetten met de materies bijstand aan personen en gezondheidsbeleid.

Is de Raad het daarmee eens ? *(Instemming)*

Dan is aldus besloten. De

vergadering is gesloten.

— *De vergadering wordt gesloten om 16.50 uur.*

Trefwoordenregister

Begroting

Uitgavenbegroting 1983, blz. 576, 595, 611, 633, 655, 663, 685, 705, 720, 726

Besparingen revalidatiecentra, blz. 576, 595, 611, 633, 655

Gedwongen ruilverkaveling te Sint-Gillis-Waas, blz. 576, 595, 611, 633, 655, 685, 705

Ingekomen stukken

Ontwerp van decreet, blz. 595

Verslag, blz. 575

Voorstellen van decreet, blz. 576, 595

Interpellaties

Zie Besparingen revalidatiecentra
Gedwongen ruilverkaveling te Sint-Gillis-Waas

Leden

Berichten van verhindering, blz. 576, 595, 611, 633, 655, 685, 705

Motie

Conseil de la Communauté française, blz. 633

Verwijzing naar commissie, blz. 726

Voorstel van decreet

Zie Waterlopen

Waterlopen

Ruiming bij onbevaarbaarheid, blz. 719, 727, 728

Werzaamheden

Regeling, blz. 593, 610, 632, 654, 683, 703, 729
